

O Božiču se zablestijo mesta v zahodni Evropi v pravem morju luči. Cele ulice se spremenijo v predore mnogobarvnih lučk, nad trgovinami utripajo neonski napisi v obliki božičnih simbolov, na trgih žarijo resnična ali zgolj iz žarnic sestavljena božična drevesa. Izložbena okna trgovin se kopljejo v razkošni luči in vabijo, v notranjosti pa se drenjajo kupci, ki se žele čimprej znebiti trinajste plače in jo zamenjati za vsemogoče do-

Luč upanja v

brine, ki so vabljivo razložene na ogled, z rafinirano aranžersko umetnostjo. Promet po ulicah buči. Pred kavarnami, restavracijami in prodajalnami alkoholnih pijač stoje tovornjaki, s katerih razkladajo zaboje z buteljki dragih vin, likerjev, konjakov in whiskyja. Izložbena okna mesnic so polna divjačine. Vse nam dokazuje in kriči, da je Božič praznik obilja, sitosti, razkožja — pravo zmagoslavje potrošniške družbe.

To je krivo, da morda marsikdo pozabi, da je Božič verski praznik, praznik božjega rojstva, spomin na največji dogodek svetovne zgodovine, ko se je Bog sam učlovečil in se rodil na ta svet, da bi kot človek med

betlehemskem

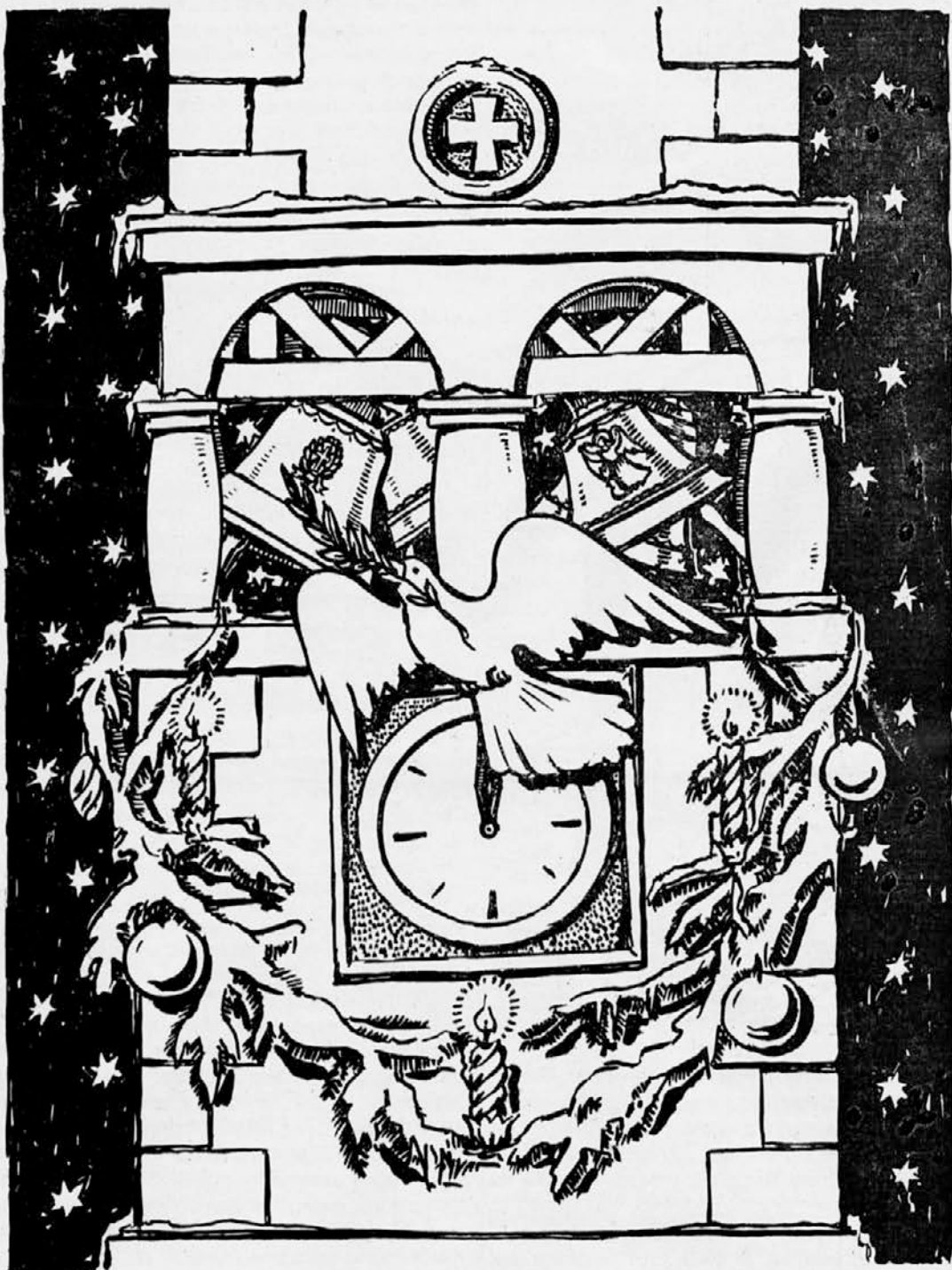
ljudmi odrešil človeštvo iz teme dvomov, pesimizma in groze pred dozdevnim nesmišljem življenja in trpljenja. In rodil se ni v razkošni palači, ampak v hlevu, kot brezdomec. Njegova revna mati ga je položila v edino zibelko, ki je bila pri roki, v jasli.

V tem je in ostane največji, najgloblji pomen Božiča. Nobeno morje raznobarnih žarnic in neonskih lučk ne more zatemniti mile, večne luči upanja, ki jo je prižgalo božje rojstvo v temi. Ta luč, ki žari iz hleva v Betlehemu, še vedno sveti in vabi k sebi človeštvo, ki blodi po temi svojih strasti in egoizmov. Kdor med nami hoče najti pot,

hlevu

kdor išče resnični mir svoji duši, kdor želi najti smisel svojemu življenju in se rešiti strahu pred življenjem, pred bodočnostjo, pred grozo Niča, ta naj se v duhu pridruži pastirjem in naj gre z njimi počastit v betlehemski hlevček Dete, ki je prineslo na svet trajno luč vere in upanja vsem, ki so blage volje.

In če se bomo tega zavedli, bo Božič za nas zadobil svoj pravi pomen. Iz praznika potrošnje bo postal praznik duš, ki so rešene strahu in dvomov.

»Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje«

risba: Herman Vrečko

Vesele božične praznike

in srečno novo leto

želi naročnikom,

bravcem, sodelavcem in vsem Slovencem

NOVI LIST

Samozavestno in pogumno v novo leto

Bral sem, da je politika predvsem skrb za občo blaginjo in se more pojmovati v ožjem ali pa v širšem smislu. V ožjem smislu je politika izvajanje javne oblasti, v širšem pa boj za to, da odgovorne oblasti izpolnjujejo svojo nalogo po določenih smereh, da sprejmejo določen program in ga izvedejo. V še širšem smislu pa je politika urejanje vseh zadev skupnosti, kot sta politična vzgoja kadrov, krepitev narodne ali druge zavesti. To se zlasti dogaja, kadar je neka skupnost kot manjšina nekje zapostavljena, zamolčana ali pa podvržena kakim narodnostnim ali socialnim krivicam.

J. E. Krek pa je v zvezi s političnim delovanjem nekoč vzdiknil: »Čutim dolžnost, de-

lati v blagor svojih volivcev, ne pa v škodo, delati premišljeno, ne pa nespametno, poslušati pri tem svojo vest, ne pa neumnosti in strasti. Preveč imam rad slovensko ljudstvo in preveč si želim njegovega napredka, da ne bi stal tam, kjer gre za njegovo korist.«

Naša zamejska narodna skupnost je lahko politični osebek le v širšem pomenu besede: od oblasti mora terjati, da sprejmejo do narodne skupnosti določen program, pomagajo njenemu razvoju, nudijo vse ugodnosti, ki jih ima na narodnostnem in socialnem področju etnična večina.

Upam si reči, da je leto, ki se poslavlja, bilo v tem smislu naklonjeno naši zamejski skupnosti. Ta si je nenehno prizadevala, da se tako v gospodarstvu kakor v političnem življenju, tako na narodnem kakor na socialnem področju uveljavijo načela, po katerih naj pride do izraza pravica do polnokrvne osebnosti slovenskih rojakov; trudila se je za mirno sožitje med tu živječima narodoma, za strpnost med Slovenci različnih ideologij, za večjo povezanost med sorojaki, ki živijo v skupni upravni enoti, to je v deželi Furlaniji-Juljski krajini.

To leto smo bili budni v terjanju narodnih pravic ter odločni pri odbijanju asimila-

cije, ki je skušala zajeti ne samo predmestja, temveč tudi popolnoma slovenske vasi. Svoj čas smo se zbal večanja števila slovenskih otrok v italijanskih šolah, zbal nadomeščevanja slovenskega jezika v medsebojnih pogovorih z italijanskim jezikom. Danes te bojazni ni več toliko; preboleli smo — in upamo za vedno — zelo hudo krizo v zamejskem narodnem telesu.

Leto 1969 je zabeležilo večjo budnost tudi med rojaki v Beneški Sloveniji; z večjo odločnostjo so začeli terjati svoje narodne in socialne pravice. Vsi zamejski Slovenci pa smo bili še bolj angažirani v kulturnem in športnem življenju. Nastalo je več novih kulturnih domov.

Ne moremo pa zreti v novo leto povsem brezskrbno. Ureditev nekaterih kričečih vprašanj, predvsem na šolskem področju, gre prepočasi naprej. Razlaščevanje nam bo vzelo nova zemljišča.

Čeprav smo vsi za ekonomski razvoj naših krajev, pa se resnično bojimo gradnje protosinhrotrona, ki bi nam ukradel doberdobsko planoto. Če smo z zaupanjem in iskrenostjo

hoteli novih odnosov do matične domovine, z zaprepaščenostjo slišimo, da je knjiga Borisa Pahorja o problemih zamejskega človeka na indeksu in deležna srednjeveških metod, o katerih smo mislili, da se ne bodo več povratile. Tudi nekateri časopisni izrazi polpretekke zgodovine silijo v medsebojnih polemikah na dan, namesto da bi vselej ostali v kulturnih in konstruktivnih kritikah, temeljili na demokratičnih načelih medsebojnega obveščanja in medsebojne kritike.

Vendar pa si upam trditi, da bo leto 1970 tako v medsebojnih odnosih kot v odnosih z državnimi oblastmi morda uspešnejše, kot je bilo letošnje. Prepričan sem, da bodo naše narodne zahteve stopile odločno na pot konkretne reševanja. Italijanska država se o tresa okostenele miselnosti, ki jo je doslej spremljala v odnosih do narodnih manjšin. Z južnotirolsko manjšino je napravila prvi korak. Zaupamo v bodočnost, na izboljšanje odnosov med Italijo in Jugoslavijo, na splošen napredek države, v kateri živimo, na našo večjo samozavest in prepričan sem, da nas prihodnost ne bo razočarala.

Drago Stoka

Ne pesimizem, ne optimizem, ampak realizem

Ko sklepamo račune z letom 1969, ugotovljamo v nekaterih postavkah primanjkljaje, v drugih prebitke, hkrati pa se že s pričakovanjem obračamo k novemu letu 1970. Ko bodo zazvenele čaše, ko si bomo voščili srečno novo leto, bodo tudi naši upi sledili kazavcema ure in se premaknili v novo leto. Upajmo zares, da bo srečnejše.

Slovo od leta 1969 nam ni posebno težko. Ni nam prineslo bogve kaj dobrega, niti slovenskegu narodu kot celoti, niti naši manjšini, niti Italiji in niti svetu. Res, da nam je bilo prizaneseno z vojno — s splošno vojno — pred katero se danes trese velik del človeštva, zlasti tistega, ki živi v najmočnejših državah na svetu. Ni pa nam prineslo trdnega miru. V Vietnamu, na Bližnjem vzhodu, v Biafri še vedno divja vojna in v zadnji teh dežel strada na milijone ljudi, mnogi so že umrli od lakote. Drugje si skušajo odkupiti mir z barantanjem ali vtikavanjem glave v pesek.

Zlasti v Italiji se ne moremo pohvaliti, da nam je leto 1969 prineslo mnogo dobrega. Prineslo nam je neprestane demonstracije, stavke, atentate, besne izbruhe nasilja, zvišanje cen zlasti pri živilih in drugih življenjskih potrebščinah ter prve znake denarne nestabilnosti. K prebitku leta je treba prišteti nekatere dobre nove zakone. Nekoliko manj neugodna je bilanca za slovensko manjšino, vendar ne moremo dvomiti, da se je tudi letos nadaljeval proces asimilacije.

Vse to onemogoča lahek optimizem za l. 1970. Obzorja v Evropi so še vedno oblačna. Nasilje, tiranija in demagogija vladajo še marsikje suvereno ali so v ofenzivi. Vendar pa vse to tudi še ni razlog za pesimizem ali celo za obupavanje. Ne smemo se vdati utvari, da je normalni svet tisti mirni, pravični svet sožitja in sodelovanja, kakor si ga želimo in kakor se nam kaže v pridigah in opominih

papeža Pavla VI. Tak svet nam je ideal. Zaenkrat pa smo še — in bomo še dolgo — daleč od njega. Za zdaj se moramo otepati še z našim svetom resničnosti. To pa je svet, ki nas neprestano sili v obrambo ali v profinapad, v odločanje in taktiziranje, nas vsak hip peha v zdvajanje, pesimizem in žalost, pa tudi v zadoščenja nad zmagami, v optimistična razpoloženja in veslje. To je svet, kakršen je vedno bil — svet trdega dela, boja in računanja. In tak bo še dolgo ostal.

Zato ne stopamo v leto 1970 niti s pesimom, trdno odločeni, da se bomo borili namizmom, niti z optimizmom, ampak z realizem, kar nam je pri srcu, za pravičnost, za svobodo, za mednarodno sožitje ob upo-

OBVESTILO BRAVCEM

Zaradi obolelosti nekaterih sodelavcev je današnja dvojna številka Novega lista izšla z nekoliko zamude. Uredništvo in uprava sta se kljub temu potrudili, da je list izšel pred prazniki. Naše bravce prosimo, naj upoštevajo nastale težave. Prihodnja številka pa bo izšla v soboto, 3. januarja 1970.

števanju pravic vseh, za pravice naše manjšine, za slovenstvo, za zmago dobrega nad slabim. Vemo, da nam bo tudi l. 1970 prineslo mnogo slabega pa tudi mnogo dobrega. V zadoščenje nam bo, če bomo doživeli v njem kako zmago več kot porazov, ker napredovanje je vedno težko in pot do idealov dolga. Slabo bi bilo edino to, če bi obupali nad svetom in nad smislom boja za boljši svet.

POGOVOR Z *Dragom Legišo*

Zdaj, ko se bliža konec leta, se delajo v vseh skupnostih obračuni in predračuni. Tako tudi v naši slovenski narodni in manjšinski skupnosti. S kakšnimi besedami bi lahko Vi izrazili obračun slovenske narodne skupnosti kot celote v letošnjem letu? Kaj nam je prineslo kot narodu pozitivnega in kaj negativnega?

Premalo poznam razmere na Slovenskem — in se tudi ne čutim poklicanega — da bi lahko izražal določena mnenja o letošnjem dogajanju. Kot zunanji opazovalec moram reči, da so me presenetili in vznemirili poletni dogodki okrog avtoceste št. IIj - Nova Gorica. Presenetila me je izredna reakcija slovenskih političnih in upravnih krogov ter slovenske javnosti na vest, da osrednja vlada ni dala svojega pristanka na mednarodno finansiranje celotne avtoceste. Vznemirili pa so me ti dogodki zato, ker je ob tej priložnosti ponovno in z vso ostrino planil na dan stari problem, kakšno mesto ima slovenski narod v okviru jugoslovanske skupnosti narodov, o čemer sem mislil, da so si bili Slovenci in ostali Jugoslovani že dovolj na jasnem.

In kakšna so Vaša predvidevanja za bodočnost?

Kot mi je znano, se bo avtocesta gotovo gradila. To je najbolj važno. Tudi problem, ki sem ga prej omenjal, se po mojem prepričanju more z dobro voljo in enakopravnim dogovarjanjem urediti, in sicer ob spoštovanju in priznanju polne suverenosti vseh narodov. V zvezi s tem problemom je razvoj ireverzibilen, kar pomeni, da se sedanja stvarnost lahko samo izpopolni. Zato so moja predvidevanja lahko samo optimistična.

Kako bi izrazili obračun za našo manjšinsko skupnost? Prevladuje v njem pozitivno ali negativno?

Naša manjšinska skupnost je letos zabeležila nekaj pomembnih dogodkov. Nadaljeval se je pozitivni premik v vrstah italijanskih vladnih političnih sil, o čemer pričata ponovna odobritev v deželnem svetu zakonskega osnutka vsedržavnega značaja, ki ga je predložil svetovavec Slov. skupnosti Štoka, in zakonskega osnutka, ki ga je v rimski poslanski zbornici predložil poslanec KPI Škerk. Dalje se mi zdita izredno važna obiska predsednika slovenskega izvršnega sveta Staneta Kavčiča v Furlaniji - Julijski krajini in predsednika republike Saragata v Jugoslaviji. Pomembna je končno aktivnost Beneških Slovencev, ki jo med drugim odražata njihov obisk pri predsedniku deželne vlade Berzantiju in njihov nastop na videmski konferenci o problemih izseljevanja.

Seveda so pri naši manjšinski skupnosti tudi senčne strani, a se mi zdi, da je letos vendarle prevladovalo pozitivno.

Kaj sodite o bodočnosti naše manjšine? Opazite kakšne znake nadaljnega boljšanja?

Nič nam ni bilo in nam tudi ne bo darovano. Vedno bo potrebno živo prizadevanje manjšine same za svoj obstoj in razvoj. Trenutno se mi zdi važno predvsem resno in odgovorno razmišljanje na vseh ravneh o sredstvih, oblikah in metodah, ki naj naša prizadevanja posodobijo in usposobijo, da bodo uspešna in učinkovita. Samo tako bodo znaki boljšanja, ki so očitni in jih ni mogoče zanikati, prenehali biti zgolj »znaki«.

Kako naj bi po Vašem organizirali prizadevanja za obrambo naše etnične skupnosti v Italiji? Jih je sploh potrebno posebej organizirati, ali se lahko zanašamo, da se bodo stvari boljšale za nas same po sebi, zgolj v skladu s stalnim boljšanjem odnosov med Italijo in Jugoslavijo?

Dobri in vedno globlji odnosi med Italijo in Jugoslavijo so eden glavnih pogojev, če hočemo sploh govoriti o kakšni boljši perspektivi za našo manjšino. Bistveno pri vsem tem pa je, da smo pri poglobljanju teh odnosov tudi zamejski Slovenci partnerji in tako prispevamo svoj delež pri načrtovanju in usmerjanju razvoja odnosov med dvema državama. Na prvi del vprašanja pa sem že prej odgovoril, ko sem omenil potrebo po razmišljanju o oblikah, sredstvih in metodah našega prizadevanja za obstoj. Dosedanje oblike javnega delovanja so povsod v krizi in naša manjšina gotovo ni izjema.

Kako vplivajo po Vašem socialne spremembe na narodnostni položaj Slovencev? Ali je vsak socialni napredek res samo škodljiv za našo manjšino?

Pretekla zgodovina Trsta kaže, da je socialni napredek, s čimer verjetno mislite predvsem prehajanje ljudskih množic iz primarnih dejavnosti v sekundarne in nato terciarne dejavnosti, res negativno vplival na narodno zavest in bil zato za Slovence škodljiv. Že iz otroških let se spominjam, kako so starejši pripovedovali, da je ta ali oni vaščan šel delat v Trst in ko se je vrnil na obisk v vas, ni govoril več slovenski, češ da je ta jezik pozabil.

Proces narodne asimilacije kot posledica socialne spremembe se je zaustavil v Trstu v letih pred prvo svetovno vojno in bi bil verjetno prenehal, če bi bilo mesto ostalo v okviru tedanje monarhije, oziroma če bi v okviru nove državne ureditve ne bil nastal fašizem.

V današnjih razmerah pa bi socialni napredek in socialne spremembe v strukturi prebivalstva nikakor ne smeli biti narodno škodljivi. Za asimilacijo ne obstajajo po mojem danes nobeni racionalno opravičljivi razlogi. Kogar danes sili v narodnostno tuj svet, ta je že bolj patološki tip kot normalno razumno bitje.

Kako gledate na trenutne odnose med Slovensko skupnostjo in italijanskimi demokratičnimi strankami?

Kot znano, obstajajo med Slov. skupnostjo in strankami leve sredine določeni formalni sporazumi na upravni ravni. Ti sporazumi tudi določajo nekatere odnose. Mislim pa, da to ni dovolj. Prizadevati bi si morali za določitev novega dialektičnega odnosa med Slovenci in Italijani, in sicer na najrazličnejših ravneh, seveda ob strogem spoštovanju načela polne enakopravnosti in enakovrednosti obeh partnerjev. Takih odnosov tudi Slovenska skupnost ni znala doslej vzpostaviti kljub sporazumom, ki sem jih omenil.

Kaj sodite o Slovenski skupnosti?

Ohraniti mora pluralistični, v bistvu koalicijski značaj, a hkrati omogočiti enotnost politične akcije.

Kaj bi bilo treba storiti, da Slovenska skupnost postane še bolj dinamična politična sila?

Sporazumeti se s Slovensko levico in urediti odnose s Slov. dem. zvezo.

Slovenska skupnost vošči svojim volivcem, članom, somišljenikom ter podpornikom veliko sreče ob božičnih praznikih ter mnogo uspehov ter zadovoljstva v letu, ki je pred nami. Slovenska skupnost se prav tako spominja ob teh pomembnih praznikih svojih rojakov na Goriškem, v Beneški Sloveniji in v Kanalski dolini ter Slovencev v domovini in na tujem. Vsem želi, da bi jim prazniki ter novo leto prinesli, česar si sami najbolj željno pričakujejo.

DVA IZMED MLADIH

V želji, da bi spoznali in tudi našim bravcem posredovali mišljenje mladega rodu, smo naprosili dva predstavnika študirajoče mladine s Tržaškega, da bi nam odgovorila na naša vprašanja in nam razkrila svoj odnos do stvarnosti današnjega sveta, do slovenstva in do bodočnosti.

Alenka Rebula z Opčin je stara 16 let in obiskuje 1. klasični licej v Trstu. Njen oče je pisatelj, mati profesorica. Ima še dve mlajši sestri.

Kakšen je tvoj življenjski cilj?

Rada bi študirala psihatrijo in se posvetila zlasti mladini, ker se mi zdi ta poklic eden tistih, ki res napolnijo življenje.

Kako gledaš na današnjo šolo in na tiste, ki »kontestirajo«? Se ti zdi »kontestiranje« smiselno?

Tudi jaz sem bila lani med tistimi, ki so zasedli šolo, toda seznanila sem se z različnimi načini kontestiranja. Osebo odobravam take nastope, ki so odgovorni in upravičeni, odklanjaj pa načelno rušenje starega, nasilje in fanatizem.

Si aktivna v mladinskih organizacijah?

Vodim skupino openskih skavtinj in Slovenski kulturni klub. To moje delo se mi zdi pravi življenjski trening, kjer se človek nauči poguma in zdrave trme oziroma vztrajnosti.

Se ti zdi, da lahko sedanje mladinske organizacije zadostijo potrebam naše mladine, ali pa čutiš potrebo po kakšni novi, drugačni mladinski organizaciji? In če čutiš tako potrebo, kakšna naj bi bila takšna organizacija?

Obstajati bi morala organizacija za delavsko mladino, da bi jo povezala in polagoma vključila tudi v študentske kroge in napolnila praznino, ki zeva med nami in njimi. Predvsem bi morala zajeti čim širši krog mladih delavcev.

Problem stari — mladi: kaj praviš?

Pri starejših vlada v našem času mnenje, da pada mladina vedno globlje; mlajša generacija

jih načelno rada odklanja, ker misli, da si sama lahko napravi lepši svet. Sicer pa je tako kot vedno, le da se zdaj to na glas govori in da je iz mode načelo, da moramo starejše spoštovati že zato, ker so starejši. Starši danes pomenijo nekaj le, če so močan vzgled, vzgojitelji prav tako. Mislim pa, da delamo eni in drugi iste napake, ki so jih delali tisti pred nami. Rekla bi tudi, da imamo mi morda večje probleme, kot so jih imeli naši dedje, čeprav še ne poznamo strahu za življenje in vojnih grozot. To priča dejstvo, da se mladi še nikoli niso toliko spraševali, zakaj živijo. Mi smo tudi bolj izpostavljeni najrazličnejšim vabam, ki jih tedaj še niso poznali. To pravim zato, ker čutilim v svojih vrstnikih zelo malo veselja nad življenjem, kar se mi ne zdi naveličanost — saj niso vsi bogataši — ampak strah. Seveda to ne velja za vse: mnogi so plitvi, drugi so se v svetu že znašli in so s seboj zadovoljni. A mnogo je takih, ki se borijo z najtežjimi problemi človeškega življenja in to so prav tisti, ki veljajo za največje neugnanice ali veseljake brez problemov. Nočejo misliti na to, kar jih mori. Morda bi morali vsi starši in vzgojitelji pomisliti, da problemi niso samo biološki pojav »neumnih« let, ampak da oblikujejo značaj. Primer: mati, ki se smeji 13-letnemu dekletcu, ki pravi, da dvomi o Bogu, je v hčerinih očeh izgubila vse in začela veljati za »tisto, ki itak ne more razumeti«. Moralo bi biti obratno: hči naj bi se zavedla, da jo kdo jemlje resno, in bi bila na mater ponosna in bi to tudi rada povedala; tedaj bo tudi do vzveta za njene besede. To je namreč življenjsko potrjen primer. Isto velja tudi za 15-18 letnike. Mnogi starši mislijo, da so dosegli vse, če jih otroci ubogajo. Po mojem pomeni tisti vse zaupanje in spoštovanje.

Si zadovoljna s profesorji na splošno? Vas razumejo in vam pomagajo v vaših težavah? So vam svetovavci? Se obračate po nasvete k njim ali si tega ne upate? (In zakaj ne?)

Kot vedno, so tudi zdaj redki profesorji, ki vidijo v svojem poklicu tudi kaj drugega kot podajanje snovi. Tako smo se navadili, da je dober profesor tisti, ki obvlada snov in je pravičen. Glede zaupanja pa je krivda na strani dijakov: preveč so zaverovani v svoje pravice, da bi znali preiti od sedanjega odnosa k ožjemu. Glede profesorjev pa bi rekla samo to, da se mi zdi nezaslišano, da učijo slovenščino tisti, ki je ne obvladajo. To je znak, da je ne spoštujemo. Kje dobijo pogum, da sprejmejo tako visoko nalogo in ji niso kos?

Kakšen je tvoj odnos do slovenstva? Se ti zdi, da je slovenski narod že dosegel vse, za kar se je boril v teku svoje zgodovine?

Mislim, da še nismo slekli hlapčevske obleke. Zanimivo pa je, da se imajo za zavedne tisti, ki med seboj čebļajo italijansko in ki niti z mezincem ne mignejo, ko je treba kaj napraviti za našo kulturno.

Katere slovenske in tuje pisatelje imaš najrajši?

Od slovenskih najbolj občudujem Cankarja, ker je bil velik umetnik in velik človek. Od tujih Sigrid Undset, ker zna tako globoko pogledati v človeško dušo in ima toliko moči v svojih delih.

Katere revije bereš?

Kadar utegnem, berem vse, kar je pametno in zanimivo.

Kam bi rada potovala in zakaj?

Na Kitajsko: rada bi vedela, če je tam res vse tako lepo, ker ni socialnih razlik, kot pravijo njihovi pristaši. Na vesti namreč bolj malo dam: najbolj me zanima, kaj počenjajo s tistimi, ki so kdaj kaj rekli proti vladi.

Kako gledaš na šport?

Nedvomno je nekaj visoko pozitivnega, a le za ljudi s športnim duhom. Šport ni samo telesni, ampak tudi duhoven napredek, če ga prav vzamemo.

Kako se ti zdijo fantje tvoje generacije, duševno dovolj zreli in resni ali še otročji?

Splošne sodbe ne morem dati, ker bi jih lahko razdelila na kategorije. Malo je močnih osebnosti in idealistov; več je prizadevnih športnikov; nekoliko so polni sebe, a večinoma dobri fantje; največ je tistih, ki sebe in druge težko prenašajo, ker še nimajo izoblikovane osebnosti in omahujejo med višino in nižino; nekaj je seveda tudi pravih tolovajev.

Bi se poročila z Italijanom?

Mislim, da bi se ne mogla niti hotela. Mogla bi zato ne, ker bi vedela, da za skupno življenje ni zadosti ljubezen sama, ampak tudi razumevanje v vsem, tudi skupen jezik. Hotela ne bi zato, ker mislim, da je moja dolžnost, da sem Slovenka tudi v tem, in da ne zahajam v rasizem, če pravim, da je to dolžnost nas vseh. Zahajamo v slovensko družbo in sklenimo ustanavljati trdne slovenske družine. Vem, da je teorija eno in praksa drugo. Kljub temu sem trdno odločena, da se držim teorije.

Kako gledaš na religijo? Se ti zdi, da človek lahko shaja brez vere?

Človek, ki išče resnico in ideale, bo težko shajal brez vere. Iskal bo druge oblike pravega življenja, a čutil bo praznino. Vera se mi zdi nekaj edinstvenega in dragocenega, zato mi je žal za vse, ki je nimajo, in težko razumem tiste, ki se brez Boga ne čutijo zapuščeni in majhni.

In končno še najbolj diskretno vprašanje: kako shajaš s starši? Imaš občutek, da te razumejo ali pa so morda prestrogi ali premalo strogi do tebe, ali pa imaš občutek, da se celo premalo ukvarjajo s teboj?

Z njimi se zelo dobro razumem; učim se na njihovih vrlinah in napakah. Nedvomno pa mi dajejo lep dom.

Peter Suhadolc tudi stanuje na Opčinah in je vpisan na prvi letnik fizike na tržaški univerzi. Je iz intelektualne družine. Ima sestro, ki je mlajša od njega.

Zakaj si se odločil za fiziko?

Za fiziko sem se odločil zato, ker stame znanost, predvsem pa razlaga naravnih pojavov našega sveta in vsega vesolja od nekdaj privlačevali. Rad bi se predvsem posvetil raziskovanju. Idealno bi seveda bilo raziskovanje ne v kaki industriji, pač pa kot profesor na kaki univerzi. To so seveda za sedaj le lepe sanje. Prvo je doseči doktorat, potem bomo šele videli.

Ti zadostujejo današnje oblike organizacije slovenske dijaške mladine na Tržaškem, kateri pripadaš, ali si želiš drugačne organizacije?

Študij fizike je predvsem prvo leto precej težaven in zahteven, zato mi ostaja le malo prostega časa. Tako nisem trenutno aktiven v nobeni organizaciji. Organizacij slovenske mladine je na Tržaškem dovolj; žalostno pa je, da se le malokdo med nami za razne organizacije aktivno zanima in se jim posveča. Tista peščica aktivnih ljudi pa je vsestransko dejavna. Čuti pa se pomanjkanje organizacije delavske mladine, ki se lahko v veliki večini izgublja v italijanskem okolju.

(dalje na 5. strani)

Zakaj prihajajo kupovat v Trst

Slovenska trgovinska zbornica je izvedla nedavno anketo med ljudmi v Sloveniji, da bi zvedela, zakaj hodijo tako radi kupovat v Trst, tudi take stvari, ki jih imajo doma v obilju in celo boljše kvalitete.

Odgovori so bili skoraj soglasni: zato, ker jim ugaja lepša oblika, lepši vzorci, ličnejša izdelava blaga, ki ga dobe v Trstu in sploh v Italiji. To pa niti ni tako presenetljiva ugotovitev. Trgovina je pomen estetskega izdelka že skoro povsod pogruntala. Poleg tega prihajajo Slovenci in drugi

Jugoslovani radi kupovat v Trst tudi zaradi tega, ker so trgovine pri nas ob sobotah odprte tudi popoldne. Mnogi ljudje v Sloveniji ob sobotah ne delajo, pa si vzamejo prosto, in tako se lahko odpeljejo nakupovat v Trst. Pripeljejo se celo Štajerci, čeprav imajo mnogo bližje v Gradec na avstrijskem Štajerskem, ali pa Gorenjci v Celovec. Toda ob sobotah popoldne so v Avstriji vse trgovine zaprte in tudi denarja ni mogoče menjati razen v menjalnicah na železniških postajah. Za ljudi iz Slovenije je torej mnogo udobnejše priti kupovat v Trst kot v Avstrijo. Neki avstrijski listi so sicer lani decembra že načeli vprašanje kupcev iz Slovenije, ki bi radi kupovali ob sobotah, in opozorili na ta problem odgovorne trgovske kroge, vendar dozdej brez uspeha.

☆

ŠVEDSKI ŠOLARJI BREZ DOMAČIH NALOG

Švedskim šolarjem prihodnje šolsko leto ne bo treba več delati domačih nalog. Tako predvideva nov učni načrt za leto 1970, ki pravi, da mora biti učenje doma na prostovoljni osnovi, hkrati pa uvaja nekaj drugih reform. Tako se bodo otroci učili angleščino že od tretjega razreda osnovne šole naprej.

Uvedli bodo tudi več novih predmetov: vozniško spretnost, nauk o potrošnji, razumevanje med narodi, gojitev gozdov, modo, snemanje filmov, umetniško ročno delo in pa fotografiranje.

Poleg tega bodo poskušali odpraviti tek-

movalni duh med učenci. Verouka ne bo več, zato pa bodo dobili nov predmet — religijo. To pomeni, da nanje ne bodo vplivali po avtoritetni poti, ampak bo pouk tega predmeta objektivno.

Glasba, risanje in obdelava lesa ter kovin bodo obvezni predmeti do najvišjih razredov osnovne šole. Tudi tu ne bo več nobenih razlik med fanti in dekleti.

O tej reformi se je na švedskem nekaj let pisalo, zdaj pa bo uresničena.

HREPENENJE PO NE-DANJI DOMOVINI

Pred kratkim je imel predavanje v Gradcu, glavnem mestu avstrijske Štajerske, pisatelj Falk Freiherr von Gagern, sin pisatelja Friedricha von Gagerna. Ta je bil do konca zadnje vojne lastnik gradu Mokrice na Dolenjskem. O zgodovini tega gradu je napisal njegov sin Falk tudi knjigo pod naslovom »Mokric«. Delo sicer ni znanstveno, vendar je v njem marsikaj takšnega, kar bi bilo zanimivo tudi za slovensko zgodovino, npr. za zgodovino kmečkih uporov. Tako avtor v njej med drugim popravljata neke trditve slovenskih zgodovinarjev o ujetništvu Matija Gubca.

Friedrich von Gagern pa je napisal med drugim roman »Die Strasse« (Cesta), ki je zajet iz slovenskega okolja. Sin je v svojem predavanju na široko opisal očetovo življenje in delo. Iz predavanja pa je bilo tudi jasno razbrati globoko hrepenenje in ljubezen, ki jo še vedno čuti do svoje domovine.

Oba Gagerna pa sta napisala večje število knjig o lovu, zlasti mlajši.

DVA IZMED MLADIH

(Nadaljevanje s 4. strani)

Kaj meniš o starejši generaciji in kaj si želiš od nje? Se ti zdi, da je starejša generacija preveč nezaupna do mladine?

Trenje med »mladimi« in »starimi« ni novo. Vedno je obstajalo in vedno bo. Starejši so po naravi večinoma bolj konservativni in preudarni; mlajši pa bolj odprti in bolj revolucionarni, vendar impulzivnejši. Idealno bi seveda bilo, da bi bili eni in drugi odprti in preudarni. To pa je le malokdo. Nezaupnost vlada pri obojih.

Kakšni so tvoji ideali? Kateri tvoji ideali se ti zdijo uresničljivi in kateri ne?

1. Postati dober človek; 2. pomagati sočloveku; 3. pomagati razlagati svet, v katerem živimo. Ideali so seveda le malokdaj uresničljivi. Vendar ni toliko važno, da se nam uresničijo, kolikor to, da se mi za temi ideali ženemo in jih skušamo uresničiti.

Kako sodiš o današnjem položaju na Zahodu in Vzhodu? Se zanimaš za politiko v Italiji in zlasti za slovensko politiko? Pri kom so tvoje politične simpatije? Nameravaš biti aktiven v političnem življenju, ko boš polnoleten, ali te politika odbija? Kakšen je tvoj odnos do slovenstva?

Na Vzhodu je obžalovanja vredno predvsem pomanjkanje svobodne misli, izražanja in kritike. Na Zahodu pa so kljub demokraciji žal še vedno možna izkoriščanja, vojaški udari, nasilja in vse mogoče amoralnosti.

Sledim političnim dogajanjem v Italiji. Od slovenske politike pa me zanima le politika, ki se izvaja do slovenske manjšine. Simpatiziram s Slov. skupnostjo — bolj točno — Slov. levico, ki je v Skupnost vključena. Ne mislim se pa v bodočnosti aktivno ukvarjati s politiko, vendar me ta ne odbija. Ponosen sem, da sem Slovenec.

Se ti zdi, da smo Slovenci dovolj odprti do drugih narodov in do sodobnega sveta na sploš-

no, bolj ali manj od drugih narodov? Kako si predstavljaš bodočnost slovenskega naroda?

Menim, da smo Slovenci kar se da odprti do drugih narodov in do sodobnega sveta sploh; in to mnogo bolj kot večina ostalih narodov. Saj je to skoraj nekaj nujnega glede na to, da nas je le približno dva milijona. Žal pa je ta odprtost pri mnogih, in to celo v matični Sloveniji, dostikrat hlapčevsko oboževanje vsega tujega in podcenjevanje vsega pristno domačega. »Vsak je svoje sreče kovač« — tako je bodočnost slovenskega naroda odvisna le od Slovencev samih, in to od vsakega izmed nas.

Si optimist ali pesimist o bodočnosti slovenske manjšine?

Realist.

Rad potuješ? V katero državo (razen seveda v matično Slovenijo) bi najrajši potoval in zakaj?

Rad potujem in bi najrajši potoval v Grčijo, da bi spoznal deželo Platona, Tukidida, Sofokla, Sapfo, Aristofana in toliko drugih starogrških osebnosti.

Kateri tuji jezik najbolj znaš razen italijanskega?

Angleščino.

Kateri tuj narod ti je najbolj simpatičen?

Holandski.

Kot vemo, si dober športnik. Zakaj se ukvarjaš s športom?

Šport mi pomeni predvsem razvedrilo; rad se pa tudi z njim ukvarjam, ker lahko tako preizkušam svoje telesne moči in ker se čutim bolj povezan z naravo.

Se ti zdi, da je šport nujen za sodobno mladino?

O tem sem stoodstotno prepričan.

Je tudi tebi avto eden prvih ciljev v življenju?

Sploh ne, vendar bi mi prav prišel.

Ljubiš naravo?

Zelo.

Kakšne knjige najrajši bereš? In kateri so tvoji najljubši pisatelji?

Trenutno prebiram pretežno znanstvene knjige. Ni pisatelja, o katerem bi lahko rekel, da mi je najljubši. Vseč so mi dela raznih pisateljev. Med zadnjimi deli, ki sem jih prebral, so mi všeč Kocbekov »Strah in pogum«, Silonejeva »Dogodivščina ubogega kristjana«, Pahorjev »Odisej ob jamboru«, Rebulov »V Sibilinem vetru«, Soženčinov »V prvem krogu« in Mertinov »The Seven Stoney - Mountain«.

Imaš dobre prijatelje?

Imam veliko prijateljev in se z nekaterimi prav dobro razumem. Res »dobrega« prijatelja žal nimam.

Kaj sodiš o dekletih svoje generacije? So resna ali duhovno plitva?

Premalo poznam dekleta iz nedijaških in iz neštudentovskih krogov, da bi lahko izrazil mnenje o tem.

Bi se poročil z dekletom tuje narodnosti?

Če bi se oba res ljubila, da.

Kaj sodiš o rasnem vprašanju? Bi se npr. počil s črnko, če bi vzklika med vama ljubezen, ali bi te motila barva njene kože? Ali njen čisto drug kulturni izvor?

Oseбно menim, da si je to vprašanje sploh nesmiselno postavljati. Priznavam popolno enakopravnost vseh ljudi. Načelno nisem proti mešenim zakonom; ne bi si pa šel iskat žene med črnce; čeprav nas ni dosti, nam vendar ne pri-manjkuje brhkih deklet. Če bi se pa moral res zaljubiti v črnko, bi nedvomno morala imeti enako stopnjo izobrazbe.

Kako gledaš na religijo?

Skušam biti dober, moderen kristjan.

Odločni premiki med Beneškimi Slovenci

Smemo trditi, da je bila letošnja jesen izredno pomembna za zamejsko narodno skupnost: razvoj narodnega in socialnega življenja rojakov izpod Matajurja je prišel do tiste točke, do katere smo si upali le žele, da bo kdaj prišel. Beneški Slovenci postajajo zavesten osebik svojih teženj in zahtev na kulturnem, gospodarskem in političnem področju.

Na kulturnem polju imajo svoje pevske zборе, glasbene ansamble, dva časopisa, svojo kulturno društvo. Njihov pevski zbor »Rječan« je gostoval že mnogokje, tudi izven Beneške Slovenije; zadnji njegov nastop je bil na koncertu cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

Na gospodarsko-socialnem področju se trudijo za razvoj svojih revnih krajev in za ustavitve bolečega izseljevanja. Ustanovili so društvo slovenskih izseljencev, ki deluje v francoskem delu Švice. Zavedajo se svojih nalog in si prizadevajo za izboljšanje ekonomskih razmer Beneške Slovenije in Kanalske doline.

KONFERENCA V VIDMU

Na konferenci o izseljevanju, ki je bila te dni v Vidmu, so z vso zrelostjo in pogumom zahtevali, naj italijanske oblasti dejansko upoštevajo njihove narodnostne in socialne pravice. Njihov nastop je na konferenci, ki jo je organiziral deželni odbor, vzbudil veliko zanimanja in odobravanja številnih udeležencev, ki so do zadnjega kotička napolnili veliko dvorano v središču Vidma. Mislim, da je bil to prvi javni nastop gospodarsko-socialnega-narodnostnega značaja Benečanov v povojni dobi.

V političnem življenju si njihove upravičene zahteve vedno bolj utirajo pot in je za njimi čas, ko so bili deležni vse drugačne pozornosti, raznih žaljk in so bili za italijansko javnost le revno ljudstvo z nekim posebnim narečjem. Danes so se sami rešili tega kalupa, zahtevali so sprejem pri predsedniku deželnega odbora Berzantiju in ta jih je sprejel in obljubil pomoč dežele pri reševanju njihovih narodnostnih in ekonomskih problemov. S tem v zvezi bo dežela posredovala tudi pri osrednji vladi v Rimu.

To svojo pripravljenost je v imenu deželnega odbora potrdil tudi odbornik Varisco, ko je odgovarjal na več vprašanj, med njimi tudi na vprašanje, ki ga je na deželni odbor vložil svetovavec Liste Slovenske skupnosti dr. Stoka in v katerem je zahteval, da se deželni odbor kot najvišji organ dežele Furlanije - Julijske krajine izjasni o zahtevah Beneških Slovencev ter Slovencev iz Kanalske doline.

POSREDOVANJE DEŽELE

Ob tej priložnosti je deželni odbor izjavil, da je predsednik Berzanti že napravil potrebne korake pri osrednji vladi glede zahtev, ki spadajo v njeno območje. Gre za poučevanje slovenščine in za druge narodnostne probleme krajevnega prebivalstva ter za intervencijo IRI za ustavitve izseljevanja. Za probleme, ki spadajo v deželno pristojnost, pa bo dežela izdelala organski načrt za dvig gospodarstva v Beneški Sloveniji, in to preko deželnih organov, kot so finančna družba »Friulia«, ERSA in Esa (ustanovi za kmetijski in obrtniški razvoj).

Bil je to pozitiven odgovor na vloženo vprašanje; kljub temu je svetovavec Liste slovenske skupnosti še enkrat pozval deželni odbor, naj napravi vse, kar je v njegovi moči, da se boleči problemi prebivalstva Beneške Slovenije pravično rešijo.

Predvsem narodnostna vprašanja se morajo začeti reševati. Štoka je pozval deželni odbor, naj se z odločnostjo spoprime z različnimi birokratskimi težavami in naj stalno spremlja reševanje problemov pri osrednji vladi. Le tako bo nekoč beneško prebivalstvo res prišlo do svojih narodnih pravic ter do odprave socialnih in ekonomskih krivic.

Premiki Beneških Slovencev na kulturnem, gospodarskem in političnem področju so torej pomembni in so dejstvo. Morda ni več tako daleč dan, ko bodo zaživel polnokrvno življenje, kot ga živijo rojaki na Tržaškem in Goriškem, ki bodo še naprej spremljali njihov razvoj in jim priskočili na pomoč, kjer bo to le potrebno.

D. S.

„Prinesi ga štefan, krčmar!“

Ponekod v Sloveniji je veljal praznik sv. Stefana za fantovski praznik. Fantje so se zbrali na ta dan popoldne v gostilni in priredili »veselico« (ples) ali tudi samo pijančevanje, ki je trajalo pozno v noč in se je včasih končalo s hudim pretepom. Ponekod je tako še danes. Seveda pa je treba videti v tem le popačenje nekdanje lepše navade. To je bil najbrž dan fantovske vaške skupnosti in so ga verjetno tudi lepše praznovali.

Clovek bi menil, da pride od te navade, t. j. od fantovskega praznika Sv. Stefana, tudi izraz »štefan« za večlitrsko steklenico, iz katere si je nalivalo vino celo fantovsko omizje. Pijačo so nato navadno tudi skupno plačali.

Toda ta razlaga mora vzbuditi pri kritičnem etnografu upravičene dvome, če ve, da lahko ima beseda »štefan« čisto drug izvor in pomen. V norveščini pomeni beseda »stevne« sestanek, domenek, pa tudi povabiti. Beseda »stev« pa pomeni odpev v pesmi, ki se poje navadno skupno. Možno in celo verjetno je, da pride »štefan« iz »stev-en«, torej iz posode, iz katere so pili ali si nalivali vsi zbrani fantje, torej v bistvu: »skupno pitje«.

Med slovenskimi ljudskimi navadami pa je še več takih, ki so zelo čudne ali imajo čudna imena.

Eden takih malo razumljivih pojavov je tudi »borovo gostüvanje«. Ta pustna navada je udomačena v raznih vaseh v Prekmurju in delno v sosednjih pokrajinah. Obstoja pa v tem, da odidejo vaščani tistih vasi, kjer se

ni v tistem predpustu poročil noben par, v gozd, kjer cerimoniozno in po določenih obredih ter ob petju določenih starih pesmi »poročijo« kakega fanta z borovim drevesom, ki simbolizira nevesto, nakar odvedejo bor v vas, kjer ga prodajo. Potem sledi zabava ob jedaci in pijači do polnoči, to je do začetka pepelnice dneva.

Razni slovenski etnografi so videli v tem neko prekmursko posebnost in narodopisno izvirnost. Zadnja leta se je precej pisalo o njej. Toda kritičnemu narodopiscu mora postati ta ljudska navada na prvi pogled sumljiva, namreč sumljiva kot izvirna ljudska navada ali obred. Očitno je namreč, da se mešajo danes v njej vsaj tri ljudske navade: navadno pustno šemljenje, vlačenje ploha in prvotno »borovo gostüvanje«; morda pa še kakšna.

Predvsem se ne sklada pomen navade z njenim imenom. Po podatkih, s katerimi razpolagamo, so ljudje v Prekmurju prvotno imenovali to navado »borovo« gostüvanje, ne pa »bórovo gostüvanje«, kakor se naglašava in piše zdaj. Izraz »borovo« pa nima nobene zveze z borom, ampak pomeni »brez zabele«. Jesti »borovo« pomeni jesti nezabeljeno, brez maščobe. »Jesti borovo« je pomenilo tudi sinonim za »biti reven«, živeti v pomanjkanju. »Borovo gostüvanje« pa je pomenilo dobesedno »gostüvanje« ali »gostüvanje« (ta dva izraza pomenita v Prekmurju in na vzhodnem Štajerskem svetovsko gostüvanje) na borovo, to se pravi brez »zabele«, brez bistvenega, to je brez ženina in neveste, ker ju pač ni bilo. V izrazu »borovo gostüvanje« sta prišla do izraza ljudski humor in želja, da bi se vsaj ob koncu prepustnega časa vendarle povesečili kot na svetovski gostüvanje, četudi so bili za pravo svetovščino tisto leto prikrajšani.

Tej navadi se je čisto logično pridružila navada vlačjenja ploha, ki je bila doma skoro po vsej Sloveniji in je marsikje še vedno živa, čeprav morda v bolj ali manj popačeni obliki. Morda je bilo »borovo gostüvanje« le zaključek vlačjenja ploha in je bilo oboje že od nekdaj povezano, saj se je vsako vlačje

(dalje na 7. strani)

Kaj pravi Božis Pahož

Gospod pisatelj, dolgo je že, odkar se nismo pogovorili z Vami, zato bi Vas danes prosili za pomenek. Kakšno je Vaše razpoloženje ob koncu leta, kaj mislite o položaju naše etnične skupnosti?

Rekel bi, da je naše občestvo nekako na prevali. Nekatere poteze našega življenja kažejo na spremembe, ki so nedvomno spodbudne, tako na primer delo odbora, ki je že uspel dati Opčinam bolj pošteno lice. Prav tako smo lahko optimistično razpoloženi za voljo pozitivne marsikaterega doslej zasprega delovanja. Da ne govorim o športnem udejstvovanju, ki se je sijajno razbohotilo. Vendar menim, da je podoba našega življenja brez čistih obrisov, v bistvu pravzaprav precej meglena, kakor slika, ki je bila posneta z zgrešeno ostrino. V našem življu je zgrešenosti ostrine kriva predvsem razdrobljenost, številčnost dejanj, ki jih ne veže smisel za globalno reševanje. Manjka nam načrtnosti; ponekod se razdajamo priložnostno, drugod drejamo ali celo spimo.

A nekatere premike je kljub vsemu zaznati, se Vam ne zdi? Celo Vaša misel o skupnem

„Prinesi ga štefan, krčmar!“

(nadaljevanje s 6. strani)

nje ploha končalo in se še konča z zabavo pustnega značaja, le da drugod izraza »borovo« za nezabljeno ne poznajo. Množica vsakovrstnih pustnih mask, ki danes sodeluje pri »boróvem gostüvanju« je novejši pojav, odraz moderne pustne navade šemljenja, in nima bistvene zveza s staro navado vlačjenja ploha in »gostüvanja«.

Od izraza »borovo« so nekateri, ki jim pomen tega izraza ni bil jasen, prišli do bora. Ker so pač že od nekaj vlekli ploho iz gozda, so menili, da mora biti ploha bor, in izraz »borovo gostüvanje«, kot so ga sami naglašali ali narobe razumeli (kar daje sklepati, da je nastala v tradiciji takega gostüvanja precejšnja vrzel, ki je res tudi ugotovljena na prehodu prejšnjega in tega stoletja), jih je pripeljal na misel, da mora bor nadomestiti nevesto. Toda to je nelogično, kajti bor je v slovenščini moškega spola in ljudstvo je bilo v tem vedno dosledno. Nikoli ne igra v ljudski miselnosti in predstavah drevo moškega spola ženske vloge, in drevo ženskega spola moške vloge. Hrast, dren, macesen in druga »moška« drevesa so vedno služila samo za primere moškega poguma, ponosa, rasti, trdnosti in zdravlja, npr. močan kot hrast, zdrav kot dren itd., medtem ko so služile breza, jelka, vrba, lipa itd. za primere ženske vitke postave, ljubkosti, žalovanja, prijaznosti itd. Primerjava bora z nevesto pomeni grob, naravnost oduren prekršek nad duhom slovenskega jezika in nad tradicionalno ljudsko miselnostjo. To si je mogoče razložiti le s tem, da so povezali bor z borovim gostüvanjem ljudje, ki jim je bil jezikovni čut že močno zamrl (kar se je moglo zgoditi le v moderni dobi potujčevanja in jezikovne malomarnosti) ali s prevlado slučajnih okoliščin, zlasti s tem, da je izraz »borovo gostüvanje« navajal na izraz bor in da je bor najpogostejše drevo v ravninskih gozdih na vzhodnem Štajerskem in v Prekmurju.

Naj še pripomnimo, da pride izraz »borovo« (brez zabele) iz staronordijskega izraza »bar«, kar pomeni v norveščini »golo, nago, brez (nečesa)«. V. H.

narodnem organu se v zadnjem času z več strani pojavlja kot neobhodna nujnost.

Res, marsikaj napreduje. Zelo delavni so verni ljudje, njihove ustanove se množijo in priznati jim je treba, da so požrtvovalni. Tudi komunisti ne spijo, a oni so enosmerni, njihova vera gleda na narodnost z viška, vse, kar ni revolucionarno, je v njihovih očeh manjvredno. Narodna zavest pa pri nas ni revolucionarna, narodna zavest je samo tiha in zrela ljubezen.

Med tema dvema skrajnostima, vnetimi katoličani in komunisti, pa je široka pega brezbarvne mlačnosti. Vsa številna družba, ki gre od socialistov do naprednih, socialnih kristjanov, je v bistvu neizrazita, brez smisla za prozelitizem, za nove spodbude. In to je dvakrat škodljivo, predvsem zato, ker naš življenj

od tako apatičnih, tako pasivnih ljudi ne more pričakovati pobud za klitje in rast. Obenem taka onemoglost zmeraj bolj omogoča radikalizacijo ekstremizmov. Vemo pa, da pri nas na Tržaškem zrele dobe našega narodnega življenja niso nikdar šle v skrajnost ne v versko ne v revolucionarno. Reševali smo se, ko smo bili trezni, takrat, ko sta bila naš razum in naše čustvo suverena.

Zdi se mi, da je že skrajni čas, da se tudi ljudje, katerih ne spodbuja kako posebno mesijanstvo, zavejo svojega poslanstva. Mislim predvsem na ljudi, ki jih je dosedanja uveljavitev socializma upravičeno razočarala. Premagati morajo malodušnost in prepričano morajo delovati za ureditve takšne socialistične družbe, v kateri človeku ne bodo nadelali nagobčnika. To je danes nadvse pomembno, to namreč, da se humanistični, v pristnem pomenu demokratični socialisti ne odpovejo svoji veri. Kolikor hujši so prekrški, ki jih uzakonjeni socializem dela nad človekovo prostostjo, toliko bolj moramo verjeti v pravilnost naših človekoljubnih teženj.

Kaj pa mladina? Kaj mislite o njenem uporniškem duhu?

Mislím, da je v bistvu zdrav, saj se mladina ne upira samo proti kapitalističnemu sistemu, ampak, kakor smo videli v preteklih letih, je mladina prav tako ogorčena tudi v deželah, kjer naj bi socialistična ureditev odpravila družbene krivice. Boj proti »rdečim buržujem« je druga oblika boja proti tovarniškim magnatom pri nas. Mladinski upor je, kakor sem rekel, znamenje zdravja, vendar je pri tem velika slabost, huda pomanjkljivost, da mladi ljudje ne skušajo izdelati načrta, ne povejo, kakšno družbo hočejo. Na napačni poti pa so nedvomno tisti, ki se proti kapitalu bojujejo v imenu neke nebulozne brezrazredne družbe. Polpretekla zgodovina nas uči, da brezrazredna družba ni nikakršna idealna rešitev, če je njena oblast diktatorska. Ravno narobe. Zato je lahko današnja mladina napredna samo, če se v boju proti diktaturi kapitala bojuje tudi za odpravo vsakršne diktature.

Zato bi morala mladina danes brati dela takih socialistov, kakršna je bila Roza Luksemburgova, kakršen je Ernest Fischer, pri Sloven-

cih pa Dermota, Prepeluh, Cankar in Srečko Kosovel. Socializem brez etike ni socializem.

Radi imate Srečka Kosovela, večkrat ga omenjate.

Kdo ga ne bi imel rad. To je bil pesnik po milosti božji. Vsi naši mladi ljudje bi morali znati njegove »Integrale« na pamet. To je upor, a upor ljubezni. Upor srca in razuma. To ni uničevanje, ampak silna vera v človeka. To je poet evropskega kova; premalo se tega zavedamo in gledamo nanj predvsem z lokalpatriotskimi očmi.

Pri »Zalivu« ste začeli s knjižnico, ki nosi Kosovelovo ime. Kaj si obetate od nje? Kakšno bo njeno življenje?

Radi bi, da bi mogli objavljati spise, ki so danes pomembni za razširitev kulturnega obzorja in za pravilno pojmovanje narodnih vprašanj. Kar se tiče nacionalne problematike, sami plemenitejši marksisti priznavajo, da ni glede tega nobene prave teoretične študije. Vse je samo empirično, večkrat nimamo drugega kot nekaj navedb; medtem ko je danes jasno, da je uveljavljanje nacionalnega principa prav tako pomembno kakor boj razredov, oziroma, kakor pravi Russell, večkrat ne gre za boj razredov, ampak za boj med nacijami. O narodnostnih pravicah malih narodov pa je na primer Marx imel približno tako mišljenje kakor kasneje nacisti.

Se Vam ne zdi malo prehuda primera?

Berite spise Marx-Engels: »Revolucija in kontrarevolucija v Nemčiji«. V XIV. pismu, v slovenski izdaji (Cankarjeva založba 1955) je na strani 100-105 rečeno med drugim, da če so majhne slovanske narode v središču Evrope Nemci ponemčili, je to dokaz telesne in umske sile nemškega naroda, ki je bil zmožen te narode asimilirati. Ta nemška asimilacija pa je, pravi, eno izmed najmočnejših sredstev, s katerim se je širila evropska civilizacija. Zato pravi, da majhni narodi, kakor Čehi, Slovenci, Dalmatinci najboljše naredijo, če pustijo, da se ta proces asimilacije do kraja izvede!

A, če dovolite, še vprašanje o »Kosovelovi knjižnici«. Boste objavili tudi kako pripovedno delo ali samo načelne študije?

Vse, kar bo za nas zanimivo, bomo objavili. Tudi pripovedno delo seveda, če se nam bo ponudila priložnost; smo že razmišljali o tem in ni izključeno, da bo druga knjiga prav zbirka pripovednih spisov tukajšnjih avtorjev.

Kaj pa finančna stran?

Lezemo. Zelo počasi in previdno lezemo. A gre. Naši ljudje niso kdove kaki junaki, ko gre za izražanje kritike, radi pa podprejo tistega, ki to delo opravi zanje.

Pa Vaš »Odisej«? So stroški zanj kritični?

Kolikor vem, so in to že lep čas. Seveda tudi pri »Kosovelovi knjižnici« kakor pri »Zalivu« velja, da vsi pišemo iz ljubezni do resnice in pravice, to se pravi zastoj.

A slišimo, da v domovini »Odisej« ni bil lepo sprejet.

Rekel bi, da so ga ljudje zelo pristržno sprejeli. In to že v začetku septembra, ko je izšel. Kakor pravi Odisej, pa je tudi moj naletel na uradne sovražnike: v mojem primeru so to ljudje ki skrbijo za »red in mir«.

Vas je to zelo prizadelo?

Rekel bi, da bolj kot osebno prizadet, sem razočaran. Socializem, v katerega verujem, je duhovno širok, mnogostranski, dialogičen. Vsem drugačnim socializmom se mirne duše odpovedujem in se mu zmeraj bolj odpovedujejo vsi razumniki po svetu.

Še vprašanje o Vašem delu. Kaj pripravljate?

Pišem potopis po Sredozemlju, ki v resnici ni samo potopis, ampak si med potjo prepisujem stare zapiske, predelujem pozabljene novele, razmišljam o domačem kraju, o slovenski zgodovini itd. Ne vem še, kaj bo iz načrta v resnici nastalo, vseh pa mi je tako, kalejdoskopsko delo, in zato mu posvečam ves prosti čas.

Stare božične pesmi iz Beneške Slovenije

Iz Mersina

Tam stoji te vartac,
ta vartac je pun rožic,
z rožcam' je nasajen.
Tode pride angel,
te angel gor' z nebes.
Te angel je vtrgu rožco,
to rožco dišočo:
podau jo je Mariji,
Mariji Devici.
Marija jo je dahnila,
zanosila Jezusa.
Devet mjescu ga je nosila,
cjelih mjescu devet:
to nuoč ga je rodila,
to nuoč, na Sveto Nuoč.
To nuoč ga je rodila,
to nuoč, na Sveto Nuoč.

Iz Laz

O poslušajte vsi judje,
kaj vam jest povjedu bom:
Oj Marija z Jožefom
gresta v to mjesto Betlehem.
Tje po mjestu hodita,
pru milo jerprge prosita.
Kjer jerprge ne ušafata,
pru žalostna postaneta.
Prjet, k' je bilo punoči,
Marija Jezusa porodi.
Vu plenice ga je povila,
v jasalca ga je položila;
oslič in uolič sta ga gledala
in s suojo sap'co ga ogrjevala.
Častimo Marijo,
ki nam je rodila Jezusa,
ki nam je rodila Jezusa
Zveličarja cjel'ga sveta!

Nediška

Meglica je nizka,
se naglo zabliška:
glej, tam so nebesa,
blišči se v očesa,
le naglo po cjesti
k betlehemske mu mjesti!
Tu štalci na slamci
dno Djete leži.
To Djete častito
je v plenico zavito,
tu v jaselcah je Djete,
ročico moli.
Marija vesela
Bogu je zapjela
čast, hvalo Bogu!

Ljudska koralna

Te dan je vsega veselja,
Devica je rodila
tega Sina božjega —
Devica je ostala —
našega Odrešenika,
Stvarnika nebeškega
in angelskega kralja.

Zakaj tako mrtvilo?

Slovenski tržaški akademiki so zadnje čase zašli v pravo mrtvilo. »Jadran« in »Adria« sta prenehala z vsakim delovanjem, kar je nedvomno škoda. Pri »Jadranu« je nastala huda vrzel, ko je njegov predsednik odšel služiti vojaški rok. Brez dvoma ga je težko primerno nadomestiti, vendar se z dobro voljo lahko vse uredi. »Adria« je ostala od vsega začetka — ne mislim kot lista na univerzi, ampak kot akademsko kulturno društvo — le ponesrečen poizkus. Po mojem so časi danes toliko spremenjeni in akademiki toliko razgledani in zreli, da bi lahko vsi uspeš-

no delovali pod okriljem enega samega društva, katerega osnova pa bi vsekakor morale biti demokratičnost, poštenost, odprtost ter medsebojna dobra volja in razumevanje, brez katerih bi bil vsak trud zaman.

Najbolje bi bilo spet poživeti »Jadran«, ki ima zavidljivo tradicijo že iz vseh povojnih let. Zaželeno bi bilo, da bi akademiki okrog »Jadrana« in »Adrie« čimprej sedli za skupno mizo in se resno ter odgovorno pogovorili o načinih in oblikah, kako naj slovenski akademiki s tržaške univerze ponovno krepko oživijo svoje prepotrebno in koristno stanovsko društvo.

E. K.

NOVA KNJIGA O KIERKEGAARDU

Tragedije prve in druge svetovne vojne so pripravile mnoge ljudi do tega, da so se poglabljali v vprašanje o smislu človekovega življenja in trpljenja, in pri tem ponovno odkrili in vzljubili religiozno eksistencialistično filozofijo danskega misleca Sörena Kierkegaarda.

Danes, v času blaginje, je postal Kierkegaard za mnoge spet manj zanimiv in težišče zanimanja se je preneslo na druge, bolj hedonistične in socialno revolucionarne filozofije. Danes sta v modi Freud in Marcuse, ne Kierkegaard. Vendar pa so njegove misli o smislu našega življenja in o pomenu človeškega trpljenja v luči krščanske vere še vedno aktualne in morda celo bolj kot kdaj koli prej.

Da zato tudi zanimanje zanj ni ugasnilo, dokazuje nova knjiga o Kierkegaardu, ki je izšla pred kratkim pri založbi C. H. Beck Verlag v Münchenu, pod naslovom »Existenz und Innerlichkeit« (Eksistenca in notranje življenje). Napisal jo je medtem že umrl Friedrich Karl Fischer. Knjiga je plod večdesetletnega študija Kierkegaardovih del.

Beneški Slovenci v Kulturnem domu v Trstu

V Kulturnem domu v Trstu bo 26. dec. za slovensko narodno skupnost v Italiji izredna kulturna prireditev z naslovom »Pesem in beseda iz Nadiških dolin«. To bo prvi nastop Beneških Slovencev v naši sredi z obsežnim in enotnim kulturnim sporedom. Gre torej za dogodek, ki je po svojem kulturnem in političnem pomenu resnično enkratnik, kakor bo jasno vsakomur, ki mu je pri srcu usoda tistega dela naše narodne manjšine, ki živi že celo stoletje ločena od matičnega središča in v izredno trdih življenjskih razmerah, pa v njej ljubezen do materine besede in pesmi v domačem jeziku še zmeraj ni zamrla. Prireditev v Kulturnem domu bo samo še dokaz več, da je res celo nasprotno, da je namreč ta ljubezen in z njo narodna zavest morda bolj živa kakor kdaj prej, hkrati pa bo priznanje tistim našim beneškim rojakom, ki imajo pri tem največ zaslug.

Spored so pripravili: mešani pevski zbor »Rečan« z Ljes pod vodstvom Rina Marchiga, ki smo ga sicer že slišali na odru Kulturnega doma v okviru revije cerkvenih zborov, a bo tokrat nastopil s precej širokim sporedom; novoustanovljeni moški zbor »Idarja«, katerega vodi znani Anton Birtič; ženski in moški duet ob spremljavi Birtičeve harmonike; otroci iz Gornjega Trbilja pod vodstvom gospoda Cen-

čiča in beneški gojenci dijaškega doma v Gorici.

Prireditev je organiziralo Slovensko gledališče v Trstu, začela pa se bo ob 16. uri.

Kaj pravi Boris Pahor

(nadaljevanje s 7. strani)

Slišali smo, da greste o božičnih počitnicah na pot, je res?

Da, grem na sestanek, ki ga je sklicalo v Zürichu »Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov«. Številne prijatelje imam, ki so kakor jaz vneti za to pomembno vprašanje, zato grem. Med njimi se kdaj počutim dosti bolj doma kot doma. Nekateri se na primer bolj zanimajo za Beneške Slovence kakor razumniki v matični domovini.

Kaj želite našim ljudem v novem letu?

Želim jim, da bi ob novem letu nazadnje vendar razumeli, kako potrebno nam je enotno predstavninstvo, če hočemo razumno in uspešno reševati naša etnična vprašanja. Samo pevski zbori nas ne bodo reševali pogube, začeti moramo treznejše misliti in načrtovati. Zato pa je nujno, da vsaka stranka, vsako gibanje, vsaka kulturna ustanova izbere nekaj svojih predstavnikov za forum, ki bo reševal skupne interese. Ne gre za prednost tega ali za prednost onega, gre za modrost in moško prejo.

Želim, da bi se v letu 1970 pobratili z modrostjo.

Sveta noč v snegu

(ODLOMEK)

Nameraval se je odpeljati v znano mednarodno smučarsko središče, kjer je že vrsto let preživel božične praznike, že prejšnje popoldne. Toda nujen opravke na sodišču za bogatega klienta mu je to preprečil. Tako je sedel v avto šele na predbožični dan po kosilu. Ker se mu je mudilo, se ni pozanimal za vremensko napoved — pravzaprav se ni niti spomnil nanjo. Vreme v Trstu je bilo kot navadno za božične praznike turobno. Nebo je bilo oblačno in pihala je mrzla burja, tako da si je želel priti čimprej ven, v drugo podnebje, v gore, kjer je sicer bolj mrzlo, a prijetno, brez burje. Smučič je imel navezane že nekaj dni na strehi avtomobila. Smučič — to je bila pravzaprav njegova edina strast, poleg avtomobila. Čeprav ni bil več mlad — človek s petdesetimi pač ni več mlad — se je čutil mladostnega in še nikakor ni mislil na to, da bi se odpovedal smučem. V gorah je bilo obilo snega, sobo v hotelu je imel kot za vsak Božič že vnaprej rezervirano. Obetal si je resnično lep Božič in to ga je spravljal v dobro voljo.

Med vožnjo si je polglasno prepeval. Niti ko je začelo snežiti, se ni vznemiril. Promet je bil precejšen in avtomobili so sproti mlieli sneg na cesti, poleg tega pa je imel gume proti snegu. Toda ko je prihajal z avtom vse više v hribe, so začeli postajati avtomobili redkejši, snežilo pa je vedno gosteje. Začutil je, da je začel avto poplesavati po cesti. Zmanjšal je hitrost in čez nekaj časa je vozil že čisto počasi. Vidnost je bila zelo slaba, snežilo je vedno gosteje. Avtomobili, ki jih je srečaval, so imeli na strehah že za ped snega in več. Gotovo ni izgledal njegov »Volvo« nič drugače.

Potem se je začelo mračiti. Računal je bil, da bo ob tem času že v svojem hotelu v zimovišču, zdaj pa je bil oddaljen od tam še dobrih petdeset kilometrov. Če bo šlo tako počasi, bo potreboval do tja še dve uri. Nestrpno je pritisnil malo močnejše na plin. S pravim učinkom je začutil, kako se je odlična mašina močnejše zagrizla v svežo plast snega na cesti in orala skozi njo. Na nekem ovinku pa je nenadno zdrsnila čez rob ceste in se nagnila navzdol, v bel prepad. Izpustil je krmilo in naglo odprl vrata. Na srečo v začetku strmina še ni bila prehuda in avto se je le nagnil na stran in počasi drsel naprej. Nizka smreka ga je za hip zavrla, ravno toliko, da je utegnil skočiti iz njega, toda pri tem je padel in zadnje kolo mu je šlo čez nogo. Avto se je prevrnil in začel drseti vedno hitreje in mu izginil izpred oči. Črez nekaj hipov je zaslišal, kako je udaril na dno v prepadu.

Skušal je vstati, toda pri tem ga je tako zabolelo v nogi, da je zastokal in spet obležal pri miru.

»Noga je zlomljena«, si je rekel. Otipal jo je. Bolela ga je, a niti ne posebno, imel pa je občutek, da jo manj čuti kot drugo, kakor da mu odmira. Prišlo mu je na misel, da mu lahko tudi ozebe in se prisadi, če bo obležal tako negiben. Spet je skušal vstati. Ni šlo. Spomnil se je, da ne more biti daleč od ceste, kvečjemu kakih sto metrov sorazmerno malo strmega terena, tako da bi moral videti avtomobile, ki bodo vozili mimo. Klical bo na pomoč, pa bodo prišli ljudje, mu pomagali na cesto in ga odpeljali k zdravniku ali v bolnišnico. Čakal

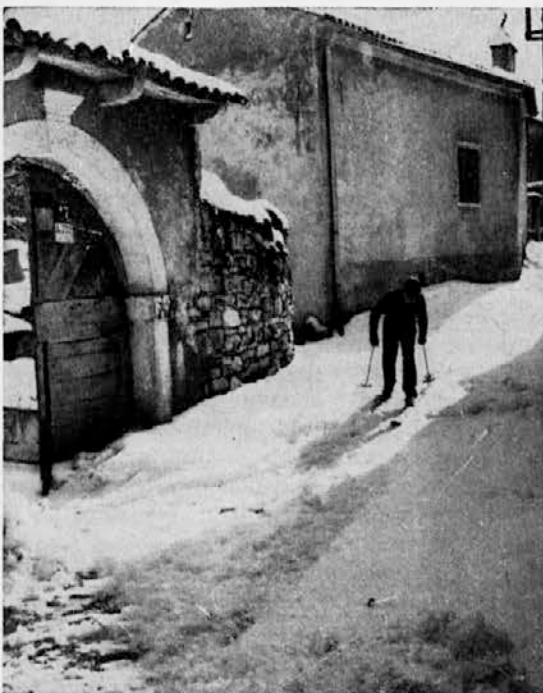
je in strmel navzgor, proti cesti. Črez krajši čas je zares zagledal svetlobo avtomobila, ki pa je pripeljal iz nasprotne strani ovinka. Videl je samo odsev svetlobe na drevesih in šele potem je spoznal, da leži v resnici globlje, kot je mislil. Začel je klicati, toda svetloba na drevju je zdrsnila naprej in ugasnila, avto je izginil za ovinkom. Niso ga slišali in v temi voznik ni opazil sledi njegovega avta v svežem snegu ob cesti — če je bilo sploh kaj opaziti.

Tolažil se je, da ne more trajati dolgo, da bo privozil naslednji avto, saj je bila to precej prometna cesta, glede na bližino velikega mednarodnega zimovišča. Res mu ni bilo treba dolgo čakati, da se je spet pojavila svetloba, tokrat iz nasprotne smeri. Spet je klical, nazadnje je kričal, kolikor je mogel, a svetloba je tiho spet ugasnila v temo.

Poskusil je še nekajkrat, a bilo je vedno zaman. Postalo mu je jasno, da ga ne morejo slišati. Tudi stena padajočega snega okrog njega je dušila glasove, saj tudi on ni slišal avtomobilov, ki so vozili nad njim, videl je le odseve njihovih luči na zasneženem drevju.

»Kaj zdaj?« si je rekel. Le počasi mu je prihajalo v zavest, v kakšnem težavnem položaju se je znašel. Z zlomljeno nogo v snegu nad prepadom, ki ga ni mogel videti in v katerega bi mogel pasti še sam. Začel je premišljevat, kaj mu je storiti. Spoznal je, da mu ne preostane drugega, kakor da se dvigne kljub zlomljeni nogi in se skuša privleči na cesto. Drugače ga bodo našli jutri — ali bogvekdaj, morda šele spomladi — mrtvega. Morda je ležal v snegu šele kakih deset minut, a je bil že ves prekrit s snegom.

Zbral je vse svoje moči in ves pogum, se obrnil na trebuh, se uprl na roke ter se začel dvigati. Grozno ga je zabolelo, da je moral za hip

odnehati, a poskusil je znova. Začutil je, da ne bo mogel vstati, noga mu nikakor ni služila. Začel se je vleči po kolenih navzgor, a bilo je mnogo bolj strmo, kot je pričakoval, in nekajkrat se ni imel za kaj oprijeti, da je zdrsnil zaradi lastne teže nekaj metrov nazaj navzdol. Spoznal je, da ne pride nikamor. Razen tega je izgubil

smer. V temi ni več razločil, v kateri smeri naj bi bila cesta. Pobočje je postajalo v smeri, kamor je lezel, vse bolj in bolj strmo in brez oprijemov. Grmovja ni bilo več.

»Najbrž sem zgrešil smer,« si je rekel. Saj ni bilo mogoče, da bi bil avto takoj v začetku padal po taki strmini, drugače bi se bil prevrnil naprej. Spominjal se je pa, da je drsel preko nizkega, komaj nekaj decimetrov visokega, čeprav redkega smrečja. Takega smrečja tu ni mogel otipati in ne razločiti v temi in snegu.

»Najbrže sem zašel preveč na desno,« je pomislil. Spomnil se je, da je nekoč bral, da se ljudem v temi to rado zgodi. Začel se je pomikati bolj proti levi. Toda nenadno mu je zmanjkalo prijema in zvalil se je nekaj metrov niže, kjer ga je zaustavila nizka smreka. Otipal je njene nežne iglaste veje in začutil do nje hvaležnost skoraj kot do človeškega bitja. Na belini snega je razločil še več drugih smrečij naokrog. Po tem je spoznal, da je pristal v grmovju, ki je rastle gotovo na nekoliko manj strmem kraju. Za hip si je oddahnil. Tu vsaj ni v nevarnosti, da bi zdrsnil niže in v prepad. Toda kaj zdaj?

Skušal se je spomniti, če je bil že kdaj v življenju v tako težkem položaju. Nikoli. Pač, je pomislil, takrat mi je bilo še huje, ko so me ujeli fašisti, me topli in mi grozili, da me ustrelje. Tu vsaj ni bilo fašistov. Vsenaokrog je vladal globok molk. Slišati je bilo le šelestanje snežink, ki so sedale na smrečice.

Tipajoč po smrečicah okrog sebe je začutil pod prsti nekaj suhih vej. Prišlo mu je na misel, da bi bilo dobro, če bi jih nalomil in si zakuril ogenj. Toda ni bil kadilec in ni bil gotov, če ima pri sebi ogenj. Navadno je sicer nosil s seboj škatlico vžigalic, da je iz kavalirstva prižgal cigareto kakšni gospe v družbi. Toda bogve ali jih ima s seboj? Začel je iskati po žepih. Končno jo je potipal. A že po tem, kako je bila lahka, je spoznal, da mora biti v njej malo vžigalic. Potresel jo je. Zaropotalo je. Previdno jo je odprl in porinil vanjo prst. Otipal je tri vžigalice. Moral bo ravnati z njimi skrajno previdno.

Začel je lomiti s smrečic suhe vejice in ko jih je nabral pest, je z roko odgrebel sneg in jih nalomil na kupček. Že je hotel prižgati, ko se je spomnil, da bi mu mogel kupček prehitro pogoreti, preden bi utegnil najti in nalomiti druge vejice. Tako je še naprej obtipaval smrečice in odlamljal z njih suhe vejice. Ko se mu je zdelo, da jih ima dovolj, je previdno izvlekel vžigalico in jo skušal prižgati. Toda bodisi da je imel roke preveč premrle, bodisi da so se mu tako tresle ali da je bil tako slab — vžigalica se mu je izmuznila izmed prstov in padla v sneg. Ni je mogel več najti. Segrel si je prste pod pazduho, preden je izvlekel drugo. Tokrat se mu je posrečilo. Globoko se je nagnil nad plamenček, ki se je najprej potuhnul. Zdelo se je, da bo ugas-

(dalje na 10. strani)

Roman o „črnem Dunaju“

(Ob romanu Manfreda von Conta)

Nemec Manfred von Conta je živel več let na Dunaju in bil med tem časom dopisnik nekoga južnoameriškega časopisa. Avstrijskega glavnega mesta pa ni doživel kot mesta lahkotnosti, veselja, vina in valčkov, temveč kot nekaj zamegljenega, tesnega in mračnega.

Manfred von Conta je namreč napisal roman o tej svoji dunajski dobi, roman s težko prevedljivim naslovom DER TOTMACHER (približno IZDELOVALEC SMRTI), ki je izšel pri založbi Diogenes v Zürichu. Roman je nekakšna «cronaca nera», vendar nikakor ne sodi v pogrošno trivialno literaturo. Kritika dovolj točno ugotavlja, da gre za pomembno delo, ki nedvomno spada med najboljše nemške knjige tega h koncu hitečega leta.

Izposojevalec knjig Xaver Ykdrasil Zangl, pravi nečloveški mrhovinar, ki z zadovoljstvom lista po knjigah z dokumenti in fotografijami o nacističnih grozodejstvih v Auschwitzu, mrhovinar, ki dojema pobite žrtve kot razvedrilno pornografijo, obiše praktičnega zdravnika doktorja Kralicka, ker ga boli želodec. Bralec romana hitro začuti, da je Zangl patološki primer in njegove težave psihosomatičnega značaja, tega pa seveda zdravnik nikakor ne uvidi ter ga zdravi po «svoje».

Sele ko ta način «zdravljenja» ne rodi nikakršnega uspeha, spozna zdravnik, da so pacientove težave živčnega izvora. Toda zdravnik bolnika ne pošlje k specialistu, temveč ga hoče sam kot amater zdraviti naprej.

To dejstvo pa je za nadaljni potek romana usodno dejstvo. IGavni junak Zangl vedno bolj živi samo še v pornografskih vizijah, ponoči pa se plazi po nočnih dunajskih ulicah ce. Zanglova blaznost se vedno bolj stopnjuje in zasleduje prostitutke in njihove obiskovalce: že ubije neko prostitutko in nekega odjemalca svoje pornografske biblioteke. Sedaj hoče ubiti še osebo, ki se najbolj vmešava v njegovo življenje: zdravnika. Preden se mu pa to posreči, se Zanglu popolnoma omrači um.

Po svoje je torej ta zgodba karseda banalna. Resnično zaživi kot umetnina zaradi pi-

sateljevega večjega uporabljanja umetniških sredstev, ki so zgrajena v posrečeno stavbo tega, kar je danes na Zahodu v zraku: seksualizem, zločin, revolta, patologija. Roman tudi ni ponovitev kakega psihološkega romana, temveč odpira pot v novo: v fantastiko, poezijo in bizarnost.

Je seveda že neka tradicija take literature: tu bi omenil na primer Kubinov roman Druga stran, ki tudi prikazuje mračne strani Srednje Evrope, omenil bi tudi še starejšega nemškega praškega pisatelja Meyrincka z njegovim romanom Golem, a tudi Kafka ne more biti daleč od te literature. In končno je tu že vsa tradicija surrealizma, ki že tudi postaja zgodovina.

Sploh je opaziti dejstvo, da se ponovno začenja sproščati val fantastičnega, sanjskega, nenavadnega. Močno razviti racionalni svet si hote ali nehote želi še svoje druge, neracionalne polovice. To pa je zopet ura za pesnika in iracionalnista.

In tako je pred nami roman o Dunaju. A ne o Dunaju kot velemestu, temveč o Dunaju kot grozotno dolgi, kar nepregledni vasi. In roman o podzemlju tega Dunaja, o temni strani Dunaja in o temni strani človeške duše.

Prav je, da svet spozna še drugo plat tega velikega srednjeevropskega mesta, v katerem se je tolikokrat krojila tudi slovenska usoda. Ta druga plat pa pomeni zamolko nevarno melanholijo, krutost, blaznost in zločin.

Lev Detela

Kako smo doživljali začetek druge svetovne vojne

Naslednja dva dni smo vsi seveda mrzlično sledili vojnim dogodkom na Poljskem. Naše upanje, da se bo lahko Poljska uspešno upirala oziroma da se bo dogodil v tem pogledu kak »čudež«, se ni uresničilo. Saj je bilo jasno, da se poljske konjeniške »armade« ne morejo uspešno upirati nemškim motoriziranim in oklepnim divizijam. Živo smo si predstav-

ljali, kako so nemški tanki kosili in mandrali konjeniške polke, ki so se vrgli proti njim.

Hkrati smo se pri tem zavedli, da tudi jugoslovska vojska, kakor smo jo poznali, s svojimi volovskimi vpregami, primitivnostjo v uporabljanju tehnike, nesodobnimi vojaškimi metodami, bahaškimi častniki in nacionalno nezadovoljnim moštvom ne bi imela nobenih možnosti proti Nemcem, kar so dogodki v aprilu 1941 potrdili.

Nestrpno smo čakali, da bosta zahodni zavezanci Francija in Velika Britanija priskočili Poljakom na pomoč, toda to se je zgodilo šele čez dva dni. Nam se je zdela ta počasnost seveda skoraj nerazumljiva, saj nismo upoštevali vseh neštetihih diplomatskih in vojaških težav, ki jih je bilo treba v tistih hipih rešiti. Šele ko smo čez dva dni zvedeli, da sta za-

Sveta noč v snegu

(nadaljevanje z 9. strani)

nil, nato pa je svetlo zagorel in osvetlil fantastično pokrajino. Šele zdaj se je zavedel, kako na gosto sneži, ko je videl v temi okrog sebe vrtnec snežink. Hitro je podtaknil vžigalico pod dračje, in res, plamenček se je prijel, postajal večji in začel veselo lizati suhe vejice. V njegovem svitu se je spet ozrl okrog sebe, toda vse naokrog ni bilo drugega kot mrgljenje snega, v katerem je razločil v bližini še dve ali tri malo višje smreke, in temo, ki je prežala čisto blizu in se bližala ali oddaljevala z migljanjem plamenčka.

Toda ogenj ga je potolažil in opogumil. Dal mu je občutek, da ni več sam. Začel se je spet pomikati po kolenih naprej proti večjim smrekam in nabirati dračje. Noga ga je bolela, a je komaj pazil na to. Morda bo tudi kdo opazil ogenj s ceste in ga bodo rešili. A ni več utegnil paziti na sij avtomoliva. Mrzlično je nabiral dračje. Šele ko ga je imel precejšen kup, je sedel kraj ognja in začel spet otipavati nogo. Nič ne pomaga, treba je vzdržati do jutra, si je rekel.

Pogledal je na uro. Bilo je komaj pol osmih. »To bo dolga noč.« je pomislil. In potem mu je prišlo na misel, da je to sveta noč. Kako čudna sveta noč. Obhajal jo bo čisto sam. In nenadno se je spomnil na tisto drugo sveto noč, ki jo je tudi obhajal tako sam — na sveto noč v ječi v srednjeveški jetnišnici v Toskani, kjer je bil zaprt. Od tiste svete noči je poteklo natančno petindvajset let, je skoro začuden ugotovil v mislih. Tudi tista sveta noč je bila sa-

motna, a bila je tudi lepa. Tokrat je bil mlad in napolnil jo je s hrepenenjem po svobodi in s sanjarijami o svojem bodočem življenju, z načrti, z ideali.

Tista sveta noč — mu je uhajal spomin nazaj. Kmalu po peti so jih bili poslali iz večje dneвне kamre spet v samnice, kot vsak dan, toda tisti večer si je želel biti sam. Bil je sveti večer. Tiste ure do devete, ko je ugasnila luč in je moral leči, so mu minile hitro kakor nikoli. Ni se util sam. Mislil je na Lizo — kaj neki je zdaj z njo? Že leta nima več vesti o njej. Takrat pa je bil tako zaljubljen vanjo. Če je le pomislil nanjo, mu je postalo lepo in na misel so mu prihajali verzi. V tisti ljubezni je postala misel na svobodo in na bodoče življenje en sam privid sreče, sreče ob njej. Predstavljal si je, kako bo boril se bo za uresničenje svojih idealov, za lepše življenje svojega ljudstva, za srečo človeštva v miru in svobodnem sožitju. Nenadno se je zavedel, da so bile ure tiste svete noči, v mračni jetnišnici, dozdale najlepše v njegovem življenju in stožilo se mu je po njih. Kaj je ostalo od tistih sanjarij v temi? Le petindvajset let, ki so zijala med tisto in sedanjo nočjo kot porazen prepad. In avto, ki je ležal zdaj v prepadu. In ta ogenjček tu. In nova samota, tokrat brez ljubezni in brez sanj.

Plamenček je živo prasketal. Nagibal se je nadenj, da bi ga ubranil pred snegom, in počasi je dolagal vejice. Njegova duša pa je začela spet sanjariti — po dolgem času spet enkrat.

F. Jarin

hodni zavezanci napovedali vojno Nemčiji, smo si oddahnili. Poljakom sicer res ni bilo več veliko pomagati, toda imeli so občutek, da niso več sami in prepuščeni usodi. Njihova narodna in vojaška usoda je bila od tistega hipa povezana z usodo Francije in Anglije in v tem je bilo — vsaj za nas mlade — dovolj jamstva, ker tudi tedaj nismo niti za hip dvomili, da bodo zmagale demokracije nad hitlerjanstvom. Z usodo demokracij pa smo videli povezano tudi usodo slovenskega naroda.

K o n e c

Prejeli smo in objavljamo:

PROTESTIRAMO

»Pisatelj Boris Pahor je objavil pred nekaj meseci v Trstu knjigo ODISEJ OB JAMBORU, v kateri je v ponatisu zbral svoja razmišljanja o slovenski narodni problematiki, ki jih je zadnja leta objavljaval v tržaški reviji Zaliv. Njegove misli so odjeknile v celokupnem slovenskem kulturnem prostoru, začeni s SR Slovenijo. To je prišlo do izraza ne samo v odzivu matičnega tiska, ampak tudi v več ali manj aluzivnih ideoloških nastopih oblastvenih predstavnikov, s članom Sveta jugoslovanske federacije Edvardom Kardeljem na čelu. Na vsak način uradno nasprotovanje pisateljevemu tezam ni prestopilo okvira, ki je lasten prosvetljeni skupnosti, v kateri se ideja izpodbija z idejo. Bilo je vsekakor nepredstavljivo, da bi se v času odprtih meja, čedalje širše demokratizacije in združujočega se slovenskega kulturnega prostora, ideja začela izpodbijati z administrativno prisilo. To še najmanj v dne, ko se tudi jugoslovanska kultura klanja junaškemu liku sovjetskega pisatelja Aleksandra Solženicina, njegovemu boju za svobodo duha.

Nepredstavljivo se te dni dogaja. Iz neizpodbitnih virov izhaja, da se knjiga slovenskega pisatelja Borisa Pahorja, člana Društva slovenskih književnikov in slovenskega PEN-Cluba, oblastveno zasega na območju SR Slovenije. Vrnjen je moral biti celo izvod, poslan knjižnici Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Pahorjeva esejistična zbirka ni kakšna izzi-valna agitka, ki bi neodgovorno naskakovala sedanjoo družbeno ureditev v matični Sloveniji. Nasprotno je prizadeto, dostojanstveno in kulturno napisana knjiga, v kateri slovenski pisatelj socialist, privrženec medvojnne Osvobodilne fronte in povratnik iz nacističnih uničevalnih taborišč, uporablja neodzemljivo pravico lastne svobodne presoje, ko pretresa določen zgodovinski položaj.

Zato podpisani javni in kulturni predstavniki

izjavljajo

da se na kulturni ravni more oceniti oblastveno zaseganje Pahorjeve knjige samo kot dejanje izvenkulturne samovolje, ki mu kakršnokoli sklicevanje na tiskovno zakonodajo ne more odvzeti njegovega mračnjaka bista; da se na politični ravni more isto dejanje oceniti samo kot absurd, ki bije v obraz najboljšim evolutivnim težnjam v tem delu Evrope; da takšno dejanje neodgovorno ruši tisto enotnost slovenskega kulturnega prostora, h kateremu je slovenska kultura zadnji čas težila; da takšno dejanje objektivno dokazuje, da njegovi pobudniki nimajo proti Pahorjevemu tezam drugega argumenta kakor administrativno prisilo.

Zategadelj podpisani javni in kulturni predstavniki

izražajo

svojo ponosno solidarnost s slovenskim tržaškim pisateljem, s katerim se v tem trenutku, ne glede na nazorsko stališče posameznikov in tudi ne glede na konkretno vrednotenje avtorjevih idejnih izhodišč, identificira njihova lastna svobodna vest.

Laura Abrami, ravnateljica liceja »F. Prešeren«, Trst - Karel Bajc, profesor, Trst - Marjan Bajc, profesor, Trst - Andrej Bratuž, publicist, Gorica - Ninko Černic, profesor, Gorica - Avgust Černigoj, akademski slikar, Trst - Marija Češut, članica SKADa, Gorica - Raško Dolhar, občinski svetovalec, Trst - Joško Gerdol, radijski uslužbenec, Trst - Anton Kacin, upokojeni ravnatelj in slovenist, Trst - Marija Kacin, profesorica, Trst - Metka Kacin, farmacevtka, Trst - Janko Jež, ravnatelj učiteljskega »A. M. Slomšek« in slovenist, Trst - Koren-Skerk Zora, slikarka, Trst - Milan Lipovec, književnik, Trst - Aleš Lokar, univerzitetni docent, Trst - Danilo Lovrečić, publicist, Trst - Mamolo Humbert, profesor in pevovodja, Trst - Marij Maver, publicist, Trst - Pavle Merku, skladatelj in slovenist, Trst - Danijela Nedoh, publicistka, Trst - Damjan Pavlin, agronom, predsednik SKADa, Gorica - Savina Remec, književnica, Trst - Mirko Rener, profesor in likovni kritik, Gorica - Saša Rudolf, časnikar, Trst - Lojze Spacal, akademski slikar, Trst - Milan Starc, zdravnik, Trst - Krasulja Simoniti-Suhadolc, profesorica, Trst - Zora Tavčar, književnica, Trst - Antek Terčon, predsednik prosvetnega društva »I. Gruden« v Nabrežini -

OTROCI SE IGRAJO Z GROZO

Šele nedavno smo poročali o novi pesniški zbirki Leva Detela »Sladkor in bič«, pa že imamo pred seboj drugo, novo Detelovo knjigo. Tokrat gre za knjižico verzov na 28 straneh, z naslovom »Črni mož«. Grozljiva zgodba v verzih. Namenjena je otrokom in posvečena njegovim trem sinčkom Gregorju, Tomažu in Matiji.

Napisana je v obliki igrice v verzih. V njej nastopajo Oče, Mati, Otroci in Črni mož; to je ropar, ki se je ponoči priklatil v njihovo hišico in grozi, da jih bo vse umoril z nožem, če mu ne dajo jesti, piti in denarja. Osnovni motiv je spet motiv groze, ki je sploh glavni motiv vseh Detelovih knjig zadnjega časa. Toda tokrat doživljamo grozo na čuden, otroški način, v obliki skoro fantastičnega doživetja in otroškega čustvovanja. Medtem ko se oče in mati zavedata, kaj pomeni roparjev obisk in kako resno so mišljene njegove grožnje z nožem, so otroci napravili iz tega igro, in prava grozotnost igrice je prav v tem, kako otroci mešajo svoje navadne in vsem otrokom znane otroške verze in pesmice z novim doživetjem strahu in groze v pošastno novo otroško igro, kar seveda najbolje izražajo prav verzi sami. Ker otroška igra z grozo draži divjega razbojnika, jih oče svari:

Bodite dobri do plemenitega gosta,
saj veste, da je njegova država črna hosta.
Saj veste, da je njegovo srce ostri nož,
saj veste, da je oblečen v tristo kož.
Njegove oči so črne kot noč,
njegov pogled je oster, njegov dih je vroč.
Njegovi prsti se divje gibljejo,
njegova ramena se jezno zibljejo.
S pestjo udarja po mizi,
pečenko hrusta v nesrečni krizi.
Od vina je že čisto pijan,
to je Črni mož, močan kot Krpán.
Denar mu takoj prinesem,
tako j za omaro stečem

Glavko Turk, igralec, Trst - Slavko Tuta, publicist, Trst - Vera Vesel, profesor, Trst - Vladimir Vremec, publicist, Trst - Edmund Žetko, ravnatelj srednje šole »Sv. Ciril in Metod«, Trst - Šestorica članov Studentskega predstavništva na liceju »F. Prešeren« v Trstu - Raoul Kodrič kot član Agitacijskega kolektiva na liceju »F. Prešeren« v Trstu.

Ta protest je bil poslan v objavo razen našemu uredništvu tudi naslednjim listom: Delo, Demokracija, Gospodarstvo, Katoliški glas, Primarski dnevnik.

(Ured.)

ČRNI MOŽ

Tako je prav, baraba.
Tako ravna pamet prava

OTROCI

An ban, pet podgan,
štiri miši, v uh me piši,
kmalu bo le smrt pri hiši

MATI

Tiho, tiho, otroci vi,
mogoče se Črni mož pomiri

OTROCI

Naša črna hišica
štiri okenca ima
En dva tri,
kmalu umremo vsi.

In tako gre to dalje, vedno grozotneje, vse do nepričakovano srečnega konca, kot se za otroško igrico tudi spodobi. Roparja namreč ugrizne v kleti gad in konec je z njim, s tem pa tudi te grozotne otroške zgodbe.

Njena prikupnost je v sproščeni fantaziji, v vsebini, ki je zelo dojemljiva za otroško čutenje in za otroški svet pojmov in predstav, ter v neverjetno posrečenem mešanju otroških verzov in Detelovih običajnih grozotnih pesniških vizij. Prikupno je tudi to, da verzi niso togi, ampak sproščeni; rime so si bolj zvočno sorodne kot skladne, čisto v duhu prave spontane otroške poezije. Resnično prikupna knjižica.

Dobi se v tukajšnjih slovenskih knjigarnah in stane 500 lir.

-0-

JEZUŠKOV POŠTNI URAD

28. novembra je začel delovati sezonski poštni urad »Christkindl« v Avstriji. Christkindl se imenuje majhna vas blizu mesta Steyr v Gornji Avstriji. Zaradi svojega imena je postala svetovno znana. Prišlo je v navado, da pošiljajo ljudje božična voščila in darove iz tistega kraja, zato, da nosi poštni pečat ime: Christkindl (Božje dete). To ime pa pomeni v narečju enostavno tudi Božič oziroma božično obdarovanje.

Seveda ne more vsakdo tja, da bi tam oddal svoje pošiljke na pošto. Zato je avstrijska poštna uprava poskrbela z vsakovrstnimi olajšavami, da je možno tudi od drugod in celo iz tujine pošiljati v Christkindl pošto, ki naj bi jo tam žigosali in poslali naprej. Tako pošto je treba poslati v nepriporočeni kuverti na naslov: Postamt 4411 Christkindl. Tamkajšnji poštni urad odgovarja tudi na otroška pisma Jezušku, a priložiti je treba že naslovljeno kuverto z znamko

ali pri pismih iz tujine mednarodni bon za odgovor.

Tisoči in tisoči iz Avstrije in iz vsega sveta se poslužujejo te pristrčne božične poštne usluge, ki bo delovala do 6. januarja 1970. Seveda se vsako leto ponovi.

Kramljanje pred drevescem

Svečke tiho brlijo, se utrinjajo, dogorijo. Tako tudi naše misli in besede, ki se plečejo pod božičnim drevescem, pa zopet zabliski plamenček kot ob svetlikanju nebeskih zvezdic. Vse pa se sučejo okrog svetega časa, iz prazničnih čustev in dogodkov.

»Sveto rojstvo! Kdaj pa je pravzaprav rojstni dan Jezusa, sina Jožefovega in Marijinega?«

Prav točen dan rojstva ni znan. Prvih tristo let po Kristusu se ljudje in niti cerkveni učenjaki niso toliko brigali za datum. Kristus je Odrešenik! Zato so raje razpravljali o prazničnih trpljenju in vstajenju, o veliki noči. Pa tudi za to so postavljali vse mogoče številke in datume. Šele cesar Konstantin je ukazal, naj učenjaki in koledarniki naredo nekaj reda. Nato je s posebnim odlokom ukazal, naj se šteje 23. december kot Kristusov rojstni dan. Pa so se že brž slišali glasovi, da je en dan prezgodaj, češ da

so tudi Rimljani praznovali 24. dan v tem mesecu boga Sonca ali Mitro. Končno so se vsi cerkveni in državni krogi sporazumeli — toda šele v šestem stoletju — da se obhaja 24. sveti večer, 25. pa božični praznik.

»Drevesca si skoraj ne moremo misliti brez hlevca poleg. Je bil zares Jezus rojen v borni stalici?«

No, kako bi na to vprašanje odgovorili. Da in ne! Iz svetih knjig ne zvemo natančno, kakšen je bil prostor, kjer se je rodilo sveto dete. Umetniki vseh časov in raznih narodov pa slikajo pastirski hlevček s sveto družino in klečečimi

pastirčki pred jasicami. Zelo verjetno pa je, da sta se Jožef in Marija po brezuspešnem iskanju prenočišča zatekla v skalno votlino pri Betlehemu. V mrzlih nočeh so pastirji zganjali tjakaj živino in so ji nastlali s slamo in vejami po tleh. Osliček in voliček sta v votlini tudi prav gotovi figuri, morda še bolj kot jasli v današnji obliki.

»Od kdaj so pa začeli postavljati in okraševati božična drevesca? To ni prav naša stara navada.«

Res ne! Od časov svetega Franciška dalje postavljajo po vseh južnih deželah in tudi pri nas jaselce s pastirji in Betlehemom v ozadju. Jaselce, preproste ali umetno stilizirane, so postale zunanji znak slovenskega božiča. Drevesce je pa prišlo s severnih krajev, v prvi vrsti smreka ali jelka. Njegov prvotni pomen je rast in novo življenje, ki polje v njem kot po vsakem rojstvu. Prvič so postavili božično drevesce v Strasburgu v 17. stoletju. Od tam se je najprej razširilo v Nemčijo in v druge kraje. Najprej na dvore in v mestne palače. Leta 1817 so na božični jelki zgorele prve svečke, in sicer na Dunaju. Malo

pred prvo svetovno vojno je prišlo božično drevesce tudi k nam, a le še pod redke kmečke krove. S čustvenim in verskim okoljem božiča ima pa dosti manj opraviti kot hlevček, jaselce in pastirčki.

»Pa še zvezda mora biti. Saj se danes iskrijo električne zvezde kot božično krasilo pri vseh mestnih ulicah v Trstu in v Gorici. Ali se je res prikazala zvezda repatica trem modrim ob Kristusovem rojstvu?«

Tudi na to vprašanje je znanost odgovorila na pol pritrdilno. Ne smemo si predstavljati, da je kaka dolga repatica kazala trem modrim pot iz daljnega Vzhoda v Betlehem. Pač pa se je prav ob Kristusovem rojstvu pojavila nenavadna skupina različnih ozvezdij v izredni bližini. Noči so bile tudi dosti bolj svetle kot običajno. Vse to je izračunal učeni zvezdoslovec Janez Kepler leta 1603. Dognal je, da sta za prvi božič stala razmeroma blizu planeta Jupiter in Saturn; obdajalo ju je še ozvezdje rib. Začudenim ljudem so se zdeli planeti in ozvezdje rib kot eno samo veliko in žareče nebesno telo. In tako se je razširilo pripovedovanje o vodilni božični zvezdi.

»Ki je svete tri kralje pripeljala iz Babilona, Egipta in Arabije, da so se z darili poklonili Detetu in raznesli novico o njegovem rojstvu vsem ljudem po svetu, ki so blage volje.«

Božične nevšečnosti na Angleškem

Če bi hoteli Angleži preživeti božične dneve po starih, še nepreklicanih predpisih, bi prav za praznike najmanj sedemkrat zapadli pod kak paragraf.

Najprej pa policija sama. Zakon kralja Karla II. iz leta 1670 prepoveduje za božič vsakršno delo. Tudi policija ne sme loviti tatov ali predpisati globe, če kdo krši cestne predpise.

Po nekem starem zakonu pa je za božič vsakdo dolžan »iti« k maši. In vendar, koliko vernih Angležev je imelo prav zaradi te postavne sitnosti s policijo. Šli so v cerkev, toda so se peljali z običajnim nedeljskim vozičkom in kornjičkom. Postavodajavec je pa mislil, da morajo za božič peš iti k službi božji. Plačati je bilo treba kazen, ki je šla v prid revežem za božično kosilo.

Na, pa so bile tudi pri božični mizi sitne muke. Po stari postavi je veljalo, da se sme prinesiti k božičnemu kosilu na mizo po tri

vrste različnih jedil, tako na primer tri različne juhe, tri vrste pečenk, tri vrste divjačine ali klobas, in tako dalje vsakega po tri; tudi omak, ki jih je bilo kar naenkrat lahko tudi desetkrat po tri različnih na mizi.

Po obilnem kosilu se je seveda prilegel daljši počitek za prebavo. Vsi so sedeli tiho v družinski sobi. En družinski član pa je polglasno molil. Na koncu bi bilo potrebno tudi kako živahno telesno gibanje.

Tu pa je stari Anglež spet lahko izgubil svojo čast in cilinder. Za božične praznike je namreč še Henrik VIII. strogo prepovedal marsikatero športno udejstvovanje. Dovolil je samo streljanje z velikimi loki, kot so jih imeli v navadi na Škotskem. Puška tudi ni smela pokati ne za božič ne za novo leto, razen v samoobrambi in v obrambi domovine. Prav tako je bil prepovedan tudi nogomet.

Pred prvo vojno so to prepoved nekoliko zrahljali tako, da so smela moštva za praznike brcati žogo le v domači vasi. Gorje, če so bili med gledavci tuji gostje. Odsteti je bilo potreba precejšnjo vsoto. Da se božično kosilo nekoliko potrese, so kasnejše postave dovoljevale za božič tudi tek na daljavo in skok v višino, druge lahko atletike pa ne.

Toda pri teku in skoku je bilo nekaj predpisane — pri teh vajah, ki so smele trajati le nekaj minut, so morali biti udeleženci pokriti s cilindri v znak prazničnega spoštovanja. Pravzaprav pa je pomenil cilinder za angleške tekače in skakače samo eno božično sitnost več.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
GOSTOVANJE BENEŠKIH SLOVENCEV
V petek, 26. decembra 1969 ob 18. uri v Kulturnem domu

PESEM IN BESEDA IZ NADIŠKIH DOLIN

Sodelujejo:

mešani pevski zbor »Rečan« pod vodstvom Rina Markiča
moški pevski zbor »Idarja« pod vodstvom Antona Birtiča
ženski in moški duet
otroci z recitacijami in petjem

Po svetih stopinjah...

Ob prazničnih rojstva Gospodovega in prav posebno ob tistem svetem večeru poleg jaslic, gredo tudi naše misli na božjo pot, tja v svete kraje oznanenja in rojstva.

V Betlehem in v Nazaret!

V obeh krajih se zbirajo tudi danes tisočeri romarji k slovesnim polnočnicam. Mesto oznanenja in bivanja Odrešenikovega, Nazaret, je prav tako sveto in tajinstveno kot Betlehem, kjer je vzšla zvezda miru. V obeh mestih se dvigata mogočni baziliki, v obeh krajih se zlasti za božič srečujejo kristjani in drugi verniki s priščinimi pozdravi dobre volje in miru.

V Naazaretu ima cerkev oznanenja božjega rojstva že tisočpetstoletno zgodovino. Ko je potovala bizantinska cesarica Helena v IV. stoletju proti Jeruzalemu, je obiskala tudi Nazaret. Takrat je naprosila svojega sina Konstantina, naj sezida tu spominsko cerkev. Šele po tridesetih letih je mogel izpolniti obljubo, ker so rimski imperatorji prepovedovali krščansko vero v sve-

ti deželi. Vendar je bila cerkev leta 356. dograjena. Tri stoletja je pomenila kraj rojstva in Kristusovega življenja. Potem pa je skoro tisoč let vladal nad njo turški polmesec. Bazilika je bila razrušena in šele v stoletjih križarske nadvlade so jo obnovili, a le za silo.

Šele ko so prišli franciški v Sveto deželo kot nje kustosi, so naredili velikanski načrt za novo baziliko na kraju oznanenja. Popolnoma dokončali so to šele letos.

Pri njeni zgradbi so sodelovali res najrazličnejši narodi v duhu krščanske skupnosti. Nemci so izdelali vse, kar je steklenega. Italijani so dali ves marmor, Francozi so postavili orjaške orgle, Angleži pa 60 metrov visoko kupolo z zunanjo bakreno oblogo. Stala je približno eno milijardo lir. Na njenem vrhu se blesti mogočen križ, šest metrov visok in težak pol tone.

Tudi Arabci in Izraelci so se kosali pri delu in darovih za to cerkev oznanila miru in sprave vseh poštenih src.

Splošna stavka slovenskih šolnikov

V petek, 19. t. m., je bila splošna stavka profesorjev in učiteljev vseh slovenskih šol v Italiji. Proglasila sta jo šolska sindikata iz Trsta in Gorice.

Solniki zahtevajo ureditev svojega položaja in protestirajo proti zavlačevanju reševanja odprtih vprašanj. Za učitelje, ki so po tolikih letih vendarle dosegli stalnost, je sedaj še vedno odprto vprašanje priznanja službenih let, ko so poučevali kot začasni učitelji. Nerešeno je dalje vprašanje stalnih mest za didaktične ravnatelje in šolske nadzornike. V najslabšem položaju pa so številni profesorji tako v Trstu kot v Gorici, ki zaradi nerazpisanih natečajev ne morejo postati stalni in so torej »večni« suplentni.

SLOV. SKUPNOST O STAVKI ŠOLNIKOV

Slovenska skupnost je izrazila šolnikom slovenskih šol na Tržaškem in na Goriškem svojo podporo ob izvedenem stavkovnem gibanju.

Slovenska skupnost izraža upanje, da se bodo odprta vprašanja slovenske šole čimprej dokončno rešila, da bo lahko tako šola zaživela polnokrvno življenje.

Skrajni čas je namreč, da se upravičene zahteve slovenskih šolnikov rešijo v skladu z državnimi zakoni ter meddržavnimi obvezami.

Slovenska skupnost bo s svoje strani tudi v bodoče budno spremljala probleme slovenske šole in po svojih močeh prispevala k njih dokončni rešitvi.

—

SMRT UGLEDNE MATERE

V petek smo spremili k poslednjemu počitku Tončko Kukovo iz Prečnika. Pogreba se je kljub hudemu mrazu udeležilo veliko

ljudi, kar priča o priljubljenosti pokojnice. Zadušno mašo je daroval dekan Kretič, ki je v izbranih besedah govoril o smrti in posmrtnem življenju pri Bogu. Nekaj spominov na pokojnico je obudil tudi domači župnik Mazora, ki je predvsem poudaril njeno globoko vernost, narodno zavednost in njene moralne vrline.

Vsem, ki so pokojno Tončko poznali, jim je težko ob misli, da je ne bodo več srečavali v cerkvi, v domači vasi, na delu na polju. Njena prijaznost in duhovitost bo ostala še dolgo v spominu znancem in prijateljem. Bog ji poplačaj v onostranstvu za vse, kar je dobrega napravila na tem svetu za svojega bližnjega, predvsem pa za dober zgled, ki ga je znala dati svojim ožjim sorodnikom, svojim znancem in svojim sovaščanom.

Gimnazija dobila ime Franceta Prešerna

V četrtek, 11. t. m., je v poslopju slovenske višje klasične in realne gimnazije v Trstu pomembna slovesnost, med katero so ta slovenski zavod uradno poimenovali po našem največjem pesniku Francetu Prešernu. Ravnateljica zavoda prof. Lavra Abramova je v svojem govoru poudarila, v čem je pomen, da je bil prav France Prešeren izbran, da je dal ime tej šoli. Spomnila se je hkrati 25-letnice ustanovitve slovenskih šol in opozorila na kip Fr. Prešerna, ki zdaj stoji ob vhodu v šolo in ki ga je izdelal kipar France Gorše, bivši profesor slovenske gimnazije v Trstu.

Solski nadzornik Angioletti je nato čestital profesorskemu zboru in dijakom k pomembnemu dogodku in izrekel nekaj misli

o slovenski šoli. Dijak Boris Pangerc pa je na koncu govoril o 25-letnici slovenskih šol v Trstu in o liku pisatelja Ivana Cankarja.

Prireditve se je zaključila s Prešernovo »Zdravico«, ki jo je zapel šolski zbor pod vodstvom H. Mamola.

—

NOVA EKUMENSKA REVIIJA

Neutrudni in dinamični dr. Metod Turnšek je začel izdajati in urejevati v Celovcu novo ekumensko mednarodno revijo (s članki v slovenščini, nemščini, italijanščini in francoščini) »Mater Ecclesiae — Presveta Bogorodica«. Tiska jo tiskarna Mohorjeve družbe.

Doslej je izšla ena številka. V njej ni navedeno, v kakšnih časovnih presledkih bo nova revija izhajala.

ZASEDANJE MEŠANE KOMISIJE

V Beogradu zaseda italijansko-jugoslovanska mešana komisija za narodni manjšini na Tržaškem in v Istri. Glavni predmet razprav so šolska vprašanja.

ZBIRKA BOŽIČNIH PESMI »SVETA NOČ«

Preteklega januarja je izšla v Trstu zbirka božičnih pesmi »Sveta noč«. Zbirka vsebuje deset skladb za zbor ter za zbor in orgle; sedem je umetnih, tri pa priredbe ljudskih pesmi. Avtorji so slovenski skladatelji, ki živijo v Italiji in Avstriji. Pesmarico je izdala Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

Na prodaj je v Fortunatovi knjigarni, ul. Pağanini 2 in v Tržaški knjigarni, ul. sv. Frančiška 20, v Trstu; na Travniku (p. Vittoria) 25 in na upravi Katoliškega glasa, ul. Piazzutta 18 v Gorici; v farnih uradih ljubljanske in mariborske škofije.

KJE SO OSTALE POLHOVKE?

Polhovke so bile svoj čas tradicionalno slovensko zimsko moško pokrivalo, vsaj na Kranjskem. Bilo je lepo, praktično, toplo in »moško«. Zadnji čas pa ni več mogoče dobiti polhovk, kot se pritožujejo gospe s Tržaškega, ki so iskale po ljubljanskih trgovinah polhovke za svoje može ali sinove. Nikjer več jih ne prodajajo. Morda jih tudi nikjer več ne izdelujejo?

Bilo bi res škoda, če bi bile tudi polhovke postale žrtev »napredka« in »industrializacije«. Ali pa je zmanjkalo polhov?

Šest ljudi predanih sodišču zaradi atentatov

Po policijski in sodni preiskavi, ki so jo uvedli po zločinskem atentatu, ki je v Milanu zahteval 14 smrtnih žrtev in veliko število ranjenih, in po atentatih na oltarju domovine v Rimu in v neki rimski banki, je bilo šest mladeničev dozdej že predanih sodišču z obtožbo, da so sodelovali pri omenjenih zločinih.

Vsi obtoženci, ki pa krivde še niso priznali, pripadajo neki anarhistični skupini, ta pa nima nobene zveze z ostalimi italijanskimi anarhisti. Zanimivo je dalje, da je kar pet od šestih obtožencev iz znanih meščanskih družin; eden teh je mladoleten, ostali pa so stari od 19 do 24 let, razen enega, ki mu je 36 let.

—

DOPOLNILNI TEČAJ NA UČITELJIŠČU »A. M. SLOMŠEK«

Parlament je v dokončni obliki odobril zakonski osnutek z najnujnejšimi ukrepi za univerze. I. člen novega zakona, ki še ni bil objavljen v Uradnem listu, določa, da se lahko diplomiranci učiteljska vpisejo na katerokoli fakulteto, če bodo s pozitivnim uspehom obiskovali letni dopolnilni tečaj, ki ga bo priredilo šolko skrbništvo pod didaktično in znanstveno odgovornostjo univerzitetnih oblastev na osnovi določb prosvetnega ministrstva.

Tak tečaj bo tudi na Učiteljskem A. M. Slomšek s slovenskim učnim jezikom v Trstu, če se bo prijavi dovolj kandidatov.

Tečaj se bo začel 8. januarja 1970 in se bo končal 20. junija 1970. Predpisani kolovcij bo v času od 1. do 19. septembra. Komisijo bo sestav-

ljal razredni profesorski zbor. Tečaj bo v popoldanskih urah s 15 urami tedensko, in sicer s 3 urami za vsakega od petih predvidenih predmetov. Kdor bo odsoten več kot tretjino šolskih ur, ne bo pripuščten h kolokvijju.

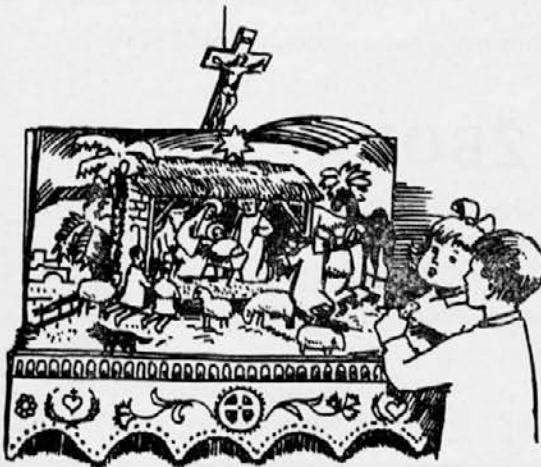
Štirje obvezni predmeti so:

- 1) italijanski jezik in slovstvo;
- 2) zgodovina;
- 3) filozofija;
- 4) moderna matematika.

Kandidat lahko izbere kot peti predmet enega izmed naslednjih štirih:

- a) tujosodobni jezik in kultura;
- b) latinski jezik in kultura;
- c) gospodarstvo in pravo;
- č) fizika in prirodopis.

Prošnje na kolkovanem papirju za obiskovanje tega tečaja je treba vložiti najkasneje do sote 20. t. m. v tajništvo učiteljskega. V prošnji je treba navesti predmet, ki je na izbiro.

Božo Milanovič: „Moje uspomene“

V listu »Bakarska zvana« z dne 7. novembra 1969 je znani in zaslužni istrski javni delavec msgr. dr. Božo Milanovič objavil daljši odlomek iz knjige »Moje uspomene« (Moji spomini), ki jo zdaj piše.

Dr. Milanovič je že pred leti napisal zelo zanimivo knjigo o starejši zgodovini Istre, nova knjiga pa sega v dogajanja med dvema svetovnjima vojnama, ko so bili istrski Hrvați tesno povezani z usodo primorskih Slovencev. Avtor knjige pa ni neki zunanji opazovavec takratnega dogajanja, temveč mož, ki je sam odločno posegel v javno življenje, bil akter in torej tudi osebno prispeval k poteku zgodovinskih dogajanj.

Iz branja odlomka, objavljenega v omenjenem listu, lahko sklepamo, da bodo avtorjevi spomini ne samo zanimivi, temveč da bodo pomenili dragocen prispevek k orisu važnega razdobja v zgodovini istrskih Hrvatov in primorskih Slovencev. Že v tem odlomku najdemo celo galerijo slovenskih in hrvaških mož, ki so tedaj vodili, organizirali in usmerjali boj istrskega in primorskega ljudstva za obstanek. Tako srečamo imena Josipa Vilfana, Virgila Ščeka, Engelberta Besednjaka,

Ulikseja Štangerja, Josipa Grasiča, Vladimira Sironiča in številnih drugih javnih delavcev iz Istre, Trsta in Gorice, ki imajo veliko zaslug, da so se Hrvati in Slovenci v času fašističnega krutega zatiranja ohranili in se nato tudi osvobodili črnega jarma.

Stvarno so tudi opisana politična društva in politične organizacije, ki so tedaj delovale v Istri in na Primorskem; poseben poudarek pa je v odlomkih posvečen tedanjemu hrvaškemu tisku, pri katerem je dr. Milanovič imel gotovo glavno vlogo.

Nova knjiga dr. Boža Milanoviča bo pravi zgodovinski dokument in jo zato že zdaj priporočamo v branje. Avtorjevo prozo seveda odlikuje tekoč in skrben slog ter je tudi zato prijetna za branje.

OBLETNICA SMRTI DR. E. BESEDNJAKA

Dne 21. t. m. mine leto dni od smrti dr. Engelberta Besednjaka, primorskega politika, bivšega poslanca v rimskem parlamentu in ustanovitelja »Novega lista«.

Čimbolj se odmika čas njegove smrti, tembolj jasno se začanja odražati njegov lik od zgodovinskega ozadja njegovega časa in tembolj začanja izstopati njegova vloga v takratnem dogajanju. V zgodovini Primorske bo ostal vzgled odločnega borca za pravice našega ljudstva, vzgled borbenega antifašista in antitotalitarca v politični areni ter prepričanega zagovornika pluralističnega dialoga ter poštenih in načelnih odnosov. To je oporoka, ki jo je zapustil njegov duh novim generacijam.

ŽENA IN DOM

... kar zadeva kuhinjska vprašanja:

...da mu njegova žena vselej pokvari tek, ko vedno znova pri vsakem kosilu začne: Kaj pa naj jutri skuham?

... da njegova žena vsak dan govori o liniji, poleg pa neprestano grize čokolado.

... da mu njegova žena stalno predpisuje jedi, ki jih sme, in jedi, ki jih ne sme jesti.

... kar zadeva obleke:

... da je njegova žena urejena, samo kadar gre od doma, doma pa se oblači v stare ponošene obleke in ni nikoli počesana

... da se njegova žena oblači doma v hlače nemogočih barv in prav nič ne misli na svoje kilograme.

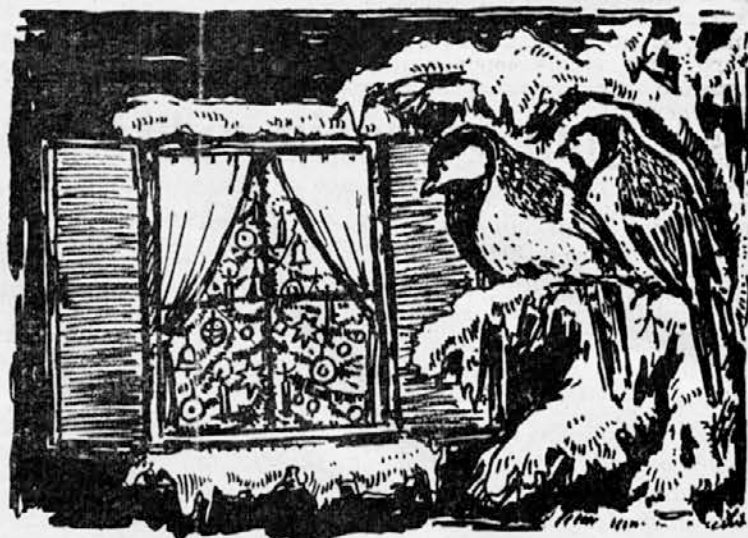
... da njegova žena zajtrkuje v pomečkani pidžami ali pa mu sedi nasproti v prozorni nyloški spalni srajci.

... da njegova žena nikoli ne ve, kaj naj obleče, čeprav je njena omara nabito polna.

... da njegova žena posnema vsak modni krik.

... da njegova žena nosi stalno visoke pete, čeprav jo boljijo noge.

Vse risbe
v tej številki
je narisal
Herman Vrečko

...kar zadeva gospodinjska dela:

... da njegova žena pretirava s čiščenjem stanovanja, posebno pred prazniki, in ko se praznični dnevi začnejo, vsa izčrpana obleži na kavču in od utrujenosti zaspi. Res je, da je opravila veliko delo, res pa je tudi, da se zamujeni prosti čas nikoli več ne vrne.

... da njegova žena neguje stanovanje kot svetinjo, kamor sam skoraj da ne sme niti stopiti, saj nadzoruje vsako njegovo stopinjo in

... da njegova žena ni nikoli gotova z gospodinjskim delom, kadar se vrne domov, in ga vselej sprejme s pozdravom: Takoj bom gotova.

... da njegova žena prehitro izgubi potrpljenje, če mu kakšno gospodinjsko delo ne gre tako od rok kot njej.

... da mu njegova žena pospravlja delovno mizo.

A. K.

ZAHVALA

Ob mnogo prezgodnji smrti našega dragega, nepozabnega moža, očeta in starega očeta

BORISA ŽBONA

ki smo ga v soboto, 13. t. m., položili k večnemu počitku na pokopališču v Mirnu, se najtopleje zahvalujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, darovali vence in cvetje ali kakorkoli počastili pokojnikov spomin.

Žalujoča žena Mirjam, sinovi Aljoša z družino, Vasja in Fedja ter hčerki Betka in Mojka.

Miren pri Gorici, 20.12.1969.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

Boru moramo vsi velikodušno pomagati!

Vsem je znano, da je športno združenje Bor prvo vžgalo iskro našega športa na Tržaškem, ki se je potem razplamtela v bujen in plodovit plamen. Pred dvajsetimi leti nismo imeli nič, sedaj nam slovenskih športnih društev, hvale Bogu, ne manjka in vsak slovenski fant ali dekle ima možnost, da se vanje vključi. Bor je bil tisti, ki je zaoral ledino, in za to pionirsko

delo, ki je zahtevalo veliko žrtev in samopremagovanja v čisto zelo težkih pogojih, mu moramo biti vsi hvaležni. Če je sedaj Š. Z. Bor iz raznih razlogov, ki so vsem več ali manj znani, ki jih tu nima smisla naštevati, zašel v slepo ulico, ga ne smemo samo kritizirati in napadati, kar je zelo enostavno in ne zahteva posebnega truda, ampak mu moramo vsi po svojih močeh pomagati, da prebrodi krizo, ki nastopi prej ali slej v vsakem društvu še posebej naših težkih zamejskih razmerah. Š. Z. Bor je še vedno naše najbolj pomembno športno društvo, česar se morajo njegovi člani, posebno pa njegovi odborniki jasno zavedati. Odgovornost, ki jo ima Š. Z. Bor pred vso slovensko javnostjo, ni majhna.

Z otožnostjo se spominjam prvih let delovanja, ko smo samo z golo mladostno navdušenostjo in čistim idealizmom šli preko vseh ovir. Nasprotnikov tudi takrat ni manjkalo.

No, dejstva in rezultati so pokazali, kaj je slovenska mladina, ki se je iz gole narodne zavednosti vključila v Bor, zasledovala.

Rezultati, ki jih je ta mladina dosegla, zrelost in značaj, ki si ga je v športnih udeleževanjih izklesala, spadajo gotovo med najbolj dragocene pridobitve našega zamejskega življenja. S športom smo po vsej Italiji dokazali, da živijo v Trstu tudi Slovenci, ki so živi, delavni in ki hočejo kot narodna skupnost živeti svobodno in v miru s sodržavljani večinskega naroda. — Najbolj je za to neprecenljivo pričevanje zaslužno Š. Z. Bor.

Sloves, ki so si ga Borovi tekmovalci priborili na nešteti državnih in meddržavnih tekmovanjih zahteva, da Bor krepko odreže, kar je na njem gnilega, zaceli nastale rane in nadaljuje z novim elanom svoje pomembno delovanje med slovensko mladino zamejstva.

Kot skromno novoletno voščilo si upam Športnemu Združenju Bor iz srca želeči, da bi mu kar najbolje uspelo in da bi se v koncu leta spet bujno razrastlo na zdravih tleh, za dosego česar mu morajo vsi velikodušno priskočiti na pomoč. Ker je treba predvsem osvežiti odbor, se ne sme nihče, ki je za to pozvan in sposoben, iz gole lenobe in pomanjkanja idealizma prituhtniti in reči enostavno »Ne morem. Nimam časa.« Rabimo ljudi, ki bi dali svoj resničen, nepristranski doprinos, ki ne bi iskali koristi in časti, ampak bi bili predvsem pri-

pravljani »dajati«. Kot vsakdanji kruh rabimo predvsem v športu altruizem in samopremagovanje. Sredstva so tudi potrebna, a so premalenkostna, da bi se mogli nanašati samo nanje. Privihati je treba rokave, si pogledati pošteno in iskreno v oči, in rešitev bo na dlani.

Prepričljiva zmaga Bora

Veljak in ostali so preteklo soboto gostovali v Parmu pri moštvu Coop. Vrnili so se domov z gladko zmago, čeprav so nasprotnikom po nepotrebnem prepustili set. V tretjem setu so namreč naši nerazumljivo popustili, kar je nasprotnik izrabil in odločil set v svojo korist, čeprav z minimalno razliko 16:14. V ostalih treh setih so naši enostavno gospodarili in gostitelji sploh niso prišli do izraza.

Najbolje sta v plavih vrstah igrala Plesničar in Sergij Veljak.

Končni rezultat: Bor - Coop 3:1 (3, 9, —14, 3).

Časten nastop proti gostom iz Gliwic

Simpatični poljski namiznoteniški igralci, člani A.Z.S. iz Gliwic, so ta teden prišli v goste k Š. Z. Bor. Ob tej priložnosti je slovenska tržaška reprezentanca odigrala prijateljsko srečanje proti uglednim gostom. Zaradi zaposlenosti Borisa Košute smo se odločili za srečanje po Davisovem sistemu. Odrezali smo se kar častno. Še najbolje sva z Boletom zaigrala proti Kubacki, ki ima za nas bolj sprejemljivo in odprto igro.

Kolega Bole je igral v velikem slogu in odličnega nasprotnika, veterana namiznoteniških aren, v najboljši tekmi dvoboja prisilil na predajo. Igral je sproščeno in učinkovito z odličnimi tip-spini in rezkim napadom.

Tudi v igri parov sva se precej dobro zoperstavila in bi z nekoliko več prisebnosti v odločilnih trenutkih bila lahko osvojila vsaj set. Najtežje pa sva igrala proti Cyrusu, ki naju je s svojim izrednim backhandom stalno spravljal v težavo. Po tekmi smo se nekoliko okrepčali in obujali nepozabne spomine s poletnega gostovanja v Gliwicah. Gostoljubni Poljaki so nas povabili, da jih tudi prihodnje leto obiščemo. Upajmo, da nam bo to res uspelo.

Posamezni izidi:

Bole - Cyrus 0:2 (15, 13);
E. Košuta - Kubacka 0:2 (18, 13);
Bole - E. Košuta: Cyrus - Kubacka 0:2 (14, 17);
E. Košuta - Cyrus 0:2 (15, 9);
Bole - Kubacka 2:1 (14, —13, 19).

Končni rezultat:

Sl. r. Trst - Gliwice 1:4.

Moštvo Montedison premočno za nadebudne igralce Sokola

Mladi namiznoteniški igralci Sokola so doživeli spet poraz. Tokrat je bil nasprotnik preveč izkušen za tako mlade igralce. Za ekipo Montedison iz Porto Marghere nastopa namreč celo prvokategorik in bivši državni reprezentant Sambo. Proti takemu moštvu je edino točko po pričakovanju dosegel št. 1. nabrežinske ekipe Peter Ukmar. Dobro pa sta se bolj večšim igralcem upirala tudi Dobrila in Fabjan, ki upravičeno spadata med najboljše naraščajnike v državi.

Posamezni izidi:

Reberschak - Fabjan 2:0 (21, 2);
Sambo - Dobrila 2:0 (6, 12);
Scarpa - Ukmar 2:0 (22, 17);
Sambo - Fabjan :0 (12, 8);
Ukmar - Reberschak 2:1 (16, —14, 21);
Scarpa - Dobrila 2:0 (8, 7);
Sambo - Ukmar 2:0 (15, 10);
Scarpa - Fabjan 2:0 (12, 13);
Reberschak - Dobrila 2:0 (16, 10).

Končni rezultat:

Montedison - Sokol 8:1 Edi Košuta

Š. D. KRAS USTANOVILO ŽENSKI NAMIZNOTENIŠKI ODSEK

Športno društvo »Kras« iz Zgonika je z ustanovitvijo ženskega namiznoteniškega odseka sprejelo zelo koristno pobudo. »Kras« je trenutno edino slovensko društvo na Tržaškem, ki goji ženski namizni tenis. Glede na zelo nizko raven ženskega namiznega tenisa v Italiji je odločitev Š. D. Kras zelo umestna.

Novoustanovljeni odsek razpolaga trenutno s štirimi nadebudnimi igralkami. Te so: Tamara Blažina, Darja Kobal, Sonja Milič in Vilma Širca. Predvsem Sonja Milič in Vilma Širca sta zelo mladi in perspektivni. Sonja Milič je celo pionirka in ima vse pogoje, da doprinese svojemu društvu in slovenski športni javnosti veliko zadoščenja. Le nekaj mesecev starejša je Vilma Širca, ki skupno s Sonjo predstavlja udarno moč »Krasa«. Obe sta v šoli odličnjakinji in zato s te strani ne bo problemov. Če bosta z dobro voljo aktivno trenirali in se pretežno posvetili samo tej športni disciplini, jima uspehi ne bodo izostali. Kraševke trenira Edi Košuta.

VELIK USPEH IGORJA KOMELA (DOM-GORICA)

Mladi član slovenskega društva »Dom« iz Gorice, ki se je letos prvič včlanilo v italijansko namiznoteniško zvezo (FITET), je dosegel na nedavnem deželnem tekmovanju mladincev v Trstu nepričakovan uspeh. Nadarjeni Komel je po vrsti premagal vse nasprotnike in zasedel na tem turnirju prvo mesto, za kar je tudi prejel lep pokal. Rudi Pavšič je tudi igral dobro in bil v tej kategoriji peti. Med naraščajniki je član »Doma« Marino Krapič v svojem prvem uradnem nastopu zasedel pomembno 10. mesto med 25 tekmovalci. Tudi igralka »Doma« so se dobro izkazale. Jadranka Mozetič je bila tretja, Darja Prinčič pa četrta.

GOSTILNA

PAULIN

Toči pristna briška vina
z domačo kuhinjo

GORICA - Viale XX Settembre 138

Družina LEVSTIK
z OPČIN pri TRSTU
Ulica Hermada, št. 13/1

LASTNIK HOTELOV

„BLED“ in „DANIELA“

Via S. C. in Gerusalemme 40
ROMA — RIM

želi in vošči

vsem sorodnikom, prijateljem, bivšim gostom ter svojim bližnjim in daljnim sodelavcem

Vesele božične praznike ter
srečno in uspeha polno novo leto 1970

Sodobno kmetijstvo | Za boljše kmetijstvo v Beneški Sloveniji

Deželna ustanova za razvoj kmetijstva (ERSA) pripravlja področni ukrep za ovrednotenje kmetijstva v Beneški Sloveniji. To naj bi hkrati bil prvi izmed področnih načrtov, ki jih namerava pripraviti omenjena ustanova — mimogrede naj omenimo, da je tudi tržaška pokrajina na seznamu področij, ki bodo predmet njenih bodočih raziskovanj in študij.

K drugim tegobam, ki tarejo Beneško Slovenijo, je treba dodati tudi to, da je odmaknjena od glavnih središč kmetijske pospeševalne službe. Njeni prebivalci so tudi zaradi odsotnosti družinskih poglavarjev največkrat nepoučeni o možnostih, ki jih imajo, da si z deželnimi prispevki pomagajo izboljšati kmetijsko dejavnost. Napori deželne ustanove bi se morali osredotočiti prav v to smer, da bi namreč vzpostavili tesen stik s kmetovalci in jim tako posredno posredovali kopico informacij, do katerih le-ti ne bi prišli tako hitro. Z velikim zadoščenjem smo sprejeli vest, da je deželna ustanova za razvoj kmetijstva začela pred kratkim prirejati sestanke v Beneški Sloveniji, na katerih so njeni predstavniki orisali kmetovalcem namene in cilje področnega načrta. Prav gotovo so imeli v razpravah, ki so sledile orisu programa, priložnost, se seznaniti s stanjem, v katerem se nahajajo kmetijski obrati, in dajati kmetovalcem informacije.

ČEMU PODROČNI NAČRT?

Hribovski in gorski predeli so povsod v deželi v razkroju in je treba za njihovo ponovno oživitev narediti temeljite raziskave ne samo o stanju neke gospodarske veje, ampak tudi nakazati možnosti ponovnega razvoja, določiti bodočo gospodarsko politiko, postaviti je treba torej nekaj jasnih razvojnih smernic. Kmetijstvo je že samo po sebi izredno ranljiva in najmanj raziskana gospodarska veja, tako da je prvi pogoj kateregakoli posega in ukrepa poznavanje stanja in razvojnih zakonitosti nekega določenega področja. Področni načrti se torej ne omejujejo ali smejo omejevati na pretres splošnega stanja, ampak se morajo soočiti z resničnostjo tudi posameznih kmetijskih obratov. Njihov namen je tudi v tem, da proučijo problem delovne sile v kmetijstvu, da nakažejo v luči sodobne tržne proizvodnje in konkurence možnosti in obseg preustroja kmetijstva. Deželna ustanova za razvoj kmetijstva ima torej pred sabo težavno in hkrati odgovorno nalogo. Želeti bi bilo, da bi se tega zavedali vse področne in lokalne ustanove in organizacije, tako da bi pomagale ustvariti tisto ozračje zaupanja in sodelovanja, ki je dandanes tako potrebno v Beneški Sloveniji.

DANAŠNJE STANJE KMETIJSTVA

Kmetijstvo je bilo nekoč sredstvo preživljanja skoraj celotnega prebivalstva. Dandanes pa mora kmetijska dejavnost sloneti na drugačnih temeljih, če hočemo, da bo lahko kmetovalcem nudila vsaj podobne življenjske pogoje, kot jih imajo ljudje v drugačnih gospodarskih vejah. Drugače kot doslej je treba upoštevati in delati za tržišče. V Beneški Sloveniji je obdelovalne zemlje zelo malo, več je pašnikov in planin, vsa ostala zemljišča pa tvorita gozd in nerodovitna zemlja.

Osnovna značilnost je še dandanes velika pestrost pri pridelovanju, vendar je ob neznatni uporabi rudninskih gnojil in veliki razdrobljenosti kmečke posesti proizvodnost zelo nizka. V takšnih razmerah je možno misliti samo na sodobno urejeno živinorejo, in sicer na rejo plemenske živine. Zaradi oddaljenosti nabiralskih centrov, nizke produktivnosti in slabih poti je proizvodnja mleka nerentabilna. Da bi pa lahko mislili na učinkovito preusmeritev v rejo plemenske živine, bo treba povečati donosnost sedanjih njiv in travnikov v nižjih predelih in izkoristiti vse razpoložljive kmetijske površine za pridelovanje krme. Problem je torej v tem, kako zagotoviti govedu v zimskem času dovolj krme. Poleti bi govedo gnali na pašo v planine, ki pa jih je tudi treba povečati, vpeljati sodobne načine gnojenja, popraviti in izboljšati stanovanjske razmere v bivališčih za pastirje itd.

Sodobna reja plemenske živine je torej tesno povezana s planinami. Izboljšanje planin pa bo šlo v korak z njihovim povečanjem, kajti preustroj živinoreje bo šel po načelu koncentracije goveda v večjih planinah in istočasnim izkoriščanjem vseh razpoložljivih površin za pridelovanje krme v nižjih predelih. Bodoče kmetijstvo Beneške Slovenije bo torej specializirano kmetijstvo. Z rejo plemenske živine je povezano tudi siraštvo, kajti zaradi oddaljenosti planin od nabiralskih centrov je treba nameniti mleko v predelavo. Zahteva po povečanju planin in števila goveda v njih ima pa na drugi strani pred očmi tudi potrebo po večji tipizaciji sira. Ves sir iz deželnega območja mora v bodoče imeti po priporočilih strokonjakov enake lastnosti. S tem bi bila dana možnost za njegov učinkovit prodor do potrošnikov. Dandanes ljudje naravnost iščejo pristen sir iz planin. Nekatere avstrijske in švicarske planine so si ustvarile široko prodajno mrežo za svoje izdelke in to celo v tujini.

POTREBA PO DOPOLNILNI DEJAVNOSTI

Toda tudi sodobno urejeno kmetijstvo ne bo moglo vsrkati vse razpoložljive kmečke delovne sile in ji nuditi delo skozi vse leto. Misliti je treba na dopolnilno dejavnost in na dodatno povečanje kmetovih dohodkov. Tu prihaja v poštev predvsem kmečki turizem in deloma tudi obrtništvo, ki je z razmahom turizma oživelo povsod po svetu. Kmečki turizem naj bi torej prvenstveno poskrbel za dopolnilno dejavnost.

KMEČKI TURIZEM

V zadnjih letih si čedalje več ljudi išče oddiha v naravnejšem in predvsem mirnejšem okolju. Povrh pa meščani v vedno večji meri zapuščajajo ob koncu tedna svoja mesta na bivališča in se napotijo v prosto naravo. Tako kmečki turizem kot rekreacija v naravnem okolju sta postali pomembni turistični dejavnosti. Pomislite samo na številne avstrijske hriboske vasi, ki so si iz potreb današnjega človeka po oddihu v naravi in v mirnem okolju, znale ustvariti nove vire dohodkov. Beneška Slovenija leži v gravitacijskem območju glavnih deželnih mest. V ta namen naj bi ravno deželna ustanova za razvoj kmetijstva poskrbela, da se njeni prebivalci informirajo o možnostih za izgradnjo oziroma popravilo kmečkih stavb. Kmečki turizem in rekreacija, ki dajeta gozdovom in gozdarstvu novo funkcijo, bosta glavna vira dopolnilne dejavnosti v Beneški Sloveniji. Področni načrt bi moral poskrbeti tudi za strukturno analizo delovne sile. Kraj, ki ima vse možnosti za razvoj kmetijstva in kjer bi prišel v poštev kot dopolnilna dejavnost kmečki turizem, ne more istočasno razvijati intenzivnega turizma, ker bi intenzivni turizem postal konkurenčen kmetijstvu in mu odvzel delovno silo. Dosledno izpeljana strukturna analiza bo proučila torej tudi problem postranske dopolnilne dejavnosti za kmečko prebivalstvo, pomagala bo iskati in določiti lokacijo za nove turistične in obrtniške obrate, izpopolnila bo mrežo prometnih vezí itd. Področni načrt se torej ne sme omejiti samo na kmetijstvo, saj ne bo sicer zadoščeval za globoke in dolgoročne strukturne ukrepe.

USKLADITEV VSEH POSEGOV NA PODROČJU BENEŠKE SLOVENIJE

Na vidiku so tudi ukrepi za ovrednotenje drugih dejavnosti in je torej potreba po vskladitvi vseh pobud bolj kot umestna. Posamezni načrti naj bi bili kvečjemu podlaga za okvirni načrt na višji ravni, postati morajo torej del splošnega deželnega načrtovanja. Ob današnji stopnji povezanosti in soodvisnosti raznih gospodarskih dejavnosti, bi katerikoli enostransko zamišljen ukrep — pomislimo samo na problem dopolnilne oziroma konkurenčne dejavnosti — lahko tudi škodil stremljenju po globljem strukturnem izboljšanju celotnega položaja.

Vladimir Vremec

Werner Berg: »Rutarjeva kmetija«

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 21. decembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Vid Pečjak »Drežček in trije marsovčki«. Dramatiziral Lukeš. I. del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Revija glasbil; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 J. Robert-J. Duvivier-H. Jeanson: »Marie Octobre«. Drama v dveh dej. Prevedel B. Hartman. Igrajo člani SG v Trstu, režira Branko Gombač; 17.00 Parada orkestror; 17.30 Pri naših pevskih zborih. 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazz; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Melodije iz filmov in revij; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklorne ljudske pesmi, pripravlja Grudnova; 21.00 Semenij plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 22. decembra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.10 Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Vaše čtivo; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »Sant'Antonio Vecchio«; 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Zbrane melodije; 20.00 Športna tribuna; 20.30 Sestanek s Fansi; 21.00 Cvetje iz domačih gajev: Alojz Rebula »V Sibilinem vetru«, priprav. Jevnikar; 21.25 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti; 22.10 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 23. decembra, ob: 11.35 Slovenske pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Komorni koncert; 19.00 Otroci pojò; 19.10 Slovenske balade in romance; 19.25 Mojstri Be-Bopa; 19.45 Zbor »F. Prešeren« iz Kranja; 20.00 Šport; 20.30 Menotti: »Amahl in nočni gostje«, operna enodejanka; 21.35 Nežno in tiho; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 24. decembra, ob: 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Lik iz naše preteklosti »Franc Premrl«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.45 Ansambel »The Five Lords«; 19.00 Fran S. Finžgar: »Selskega župnika sveti večer«; 19.20 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 19.35 Godalni orkestri; 20.00 Šport; 20.30 »Sveta noč, blažena noč...«, izbor pesmi in motivov za sveti večer; 23.30 Pred jaslicami; 24.00-01.00 Prenos polnočnice iz župne cerkve v Bazovici.

♦ ČETRTEK, 25. decembra, ob: 8.30 Slovenske božične pesmi; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Glasba za kitaro; 10.00 Praznični utrinki; 10.30 Bugamelli: La notte santa, simf. slika za recitanta, zbor in ork.; 11.00 Ansambel »Pleiades« iz Trsta; 11.15 Vittorio Calvino: »Zvezda je obstala«. Enodejanka; 12.00 Ljudske pesmi; 12.20 Igra organist Purvis; 12.30 Glasba po željah; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Igrajo orkestri; 15.30 Andrej Šuster Drabosnjak: »Ta sveti dan - veselji dan«. Božična igra. Igrajo člani SG v Trstu; 16.55 Prijetne melodije; 17.30 Gospodovo rojstvo v glasbi; 18.30 Veliki zabavni orkestri; 19.10 »Pisani balončki«; 19.40 Glasbeno vozilo; 20.00 Šport; 20.30 »V lučkah se svetijo tihi domovi«, božično razpoloženje v besedi in glasbi.

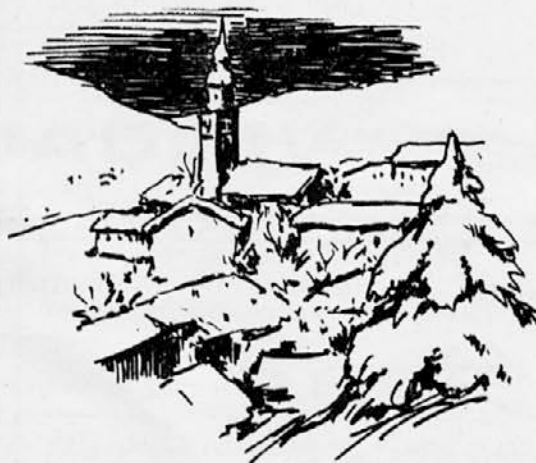
♦ PETEK, 26. decembra, ob: 8.30 Božični motivi; 9.00 Praznična matineja; 10.00 Reharjeva: »Štefanovanje na Slovenskem«; 10.15 Koncert ork. tržaške GM; 10.45 Pihalne godbe; 11.15 Marija Peterlin: »Zvezdice, toliko zvezdic...«, božična rad. pravljičica; 11.50 Božične harmonije; 12.30 Glasba po željah; 13.30 Glasba po željah; 14.30 Pojeta Jacksonova in Belafonte; 14.50 Folklor v glasbi; 15.30 Branislav Nušič: »Oblast«. Enodejanka; 16.15 Motivi iz filmov in glasbenih komedij; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 18.15 Plesna čajanka; 18.45 Sodobni ital. skladatelji; 19.30 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.30 Koncert operne glasbe; 21.30 Orkestra Georgea Melachrina in Billyja Vaughna; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 27. decembra, ob: 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 Operetne melodije; 16.40 Guy Lombardo in njegov »Royal Canadians«; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Lepo pisanje, vzori in

F. J. * 15

S M R T V POMLADI

Drugi dan opoldne je iskal Kuno med kmeti-cami na trgu, a je ni bilo in naslednji dan tu-di ne. Tisti dan je bila sobota, dobil je svojo zadnjo plačo na gradbišču. Prve dni prihod-njega tedna se je mislil odpeljati v Ljubljano in zato mu je bilo žal, da ni bilo Kune, ki bi mu povedala, kako je z materjo. Na tihem je upal, da mu bo prinesla sporočilo od matere, da

ni več jezna nanj in da si želi, da bi ga spet videla. Toda čeprav je vedel, da to ne more biti res, ker je mati preveč globoko užaljena, le ni mogel popolnoma zadušiti tega upanja v sebi.

Zvečer je šel s Kosom in z Anico na sprehod, po mnogih dneh so se lahko spet enkrat mirno pogovarjali, čeprav je nosil vsak svojo skrb v duši. A to jih je še bolj povežalo. Zdaj je čutil do njiju več simpatije, pomešane s so-čutjem in podzavestnim občudovanjem njune-ga poguma, kakor kdajkoli prej, in vedel je, da tudi onadva vidita v njem resničnega prijatel-ja. Govorili pa so o drugih, dozdevno brezpo-membnih stvareh in se šalili, kakor da so veseli, da lahko spet enkrat govorijo o čem drugem kot o svojih skrbih in strahu.

V nedeljo dopoldne je šel prvič, odkar je sta-oval pri Kosu, k maši v bogoslovno cerkvice. Bogoslovci so se bili že vrnili in videl je nekaj svojih tovarišev, ki so stregli pri maši. Ostal pa je pod korom. Kadar se je kateri izmed njih ali duhovnik — bil je eden izmed profesorjev — obrnil nazaj, je sklonil glavo. Ni hotel, da bi ga prepoznali. Čutil je v duši rahel sram, ko je gle-dal one v belih koretlih pred oltarjem, hkrati pa tudi neko čudno domotožje. Ni bilo dolgo tega, kar je bil tudi on eden izmed njih. Tudi on je še nedavno stregel pri nedeljskih mašah. Začutil je, da je bil vendarle navezan na to prijazno cerkvice, na tovariše in na tisto staro hišo tam zadaj. V njej je pustil dve leti svojega življenja in mnogo sanjarij, hrepenjenja, žalosti pa tudi veselja. Spomnil se je mnogih debat s

zglede mladega rodu; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »E. Adamič«; 18.50 Ray Anthony izvaja italijanske motive; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Borštu; 19.40 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.30 Teden v Italiji; 20.45 Marodič: »Vrnitev Simona Radiča«. Radijska drama; 21.30 Vabilo na ples.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst

tovariši, literarnih sestankov, samotnih molit-venih ur, meditacij med duhovnimi vajami in idealov, ki so jih gojili in o njih razpravljali kot o nečem, kar se bo prej ali slej, a nujno ured-ničilo tudi v stvarnosti. Spominjal se je vedrih ur pri pevskih vajah, iger z žogo na dvorišču in tudi nedeljskih maš ter »skušnjav«, katere so »jim nastavljala« po mnenju ravnatelja dekle-ta, ki so rada prihajala k tem mašam in sedela ali stala čisto spredaj, da so lahko gledala in obžalovala lepe bogoslovce. Mnogokrat so se pri nedeljskem kosilu smejali tem »skušnjavam«.

Cerkovnik, ki je pobiral darove po cerkvi, ga je prepoznal in mu pokimal. Morda še niti ni vedel, da je izstopil.

Naslednji dan pa je le našel Kuno na trgu. Tokrat se je bil praznično oblekel. Na sebi je imel svojo temno bogoslovsko obleko, le kolar je manjkal.

Kuna se mu je zazdela močno spremenjena, da se je na tihem kar začudil, ko jo je zagledal — ali pa jo le jaz drugače vidim, se je takoj do-mislil. Zazdela se mu je še postavnejša kot prej. Vse na njej je žarelo od zdravja in moči — za-gorela polt plavolaske, napete prsi pod volneno jopico, vse njene krepke in vendar tako dekl-iške oblike — nehote je obstal, ko jo je zagledal. Ona pa ga je že opazila in se mu nasmehnila. Dala mu je roko in prijetno je bilo občutiti nje-no trdo, žulnato dlan.

»Toliko časa te že nisem videla,« je rekla mirno kakor vedno, a iz modrih oči ji je žarelo veselje, ki se ga morda ni zavedla.

»Nisem imel časa,« se je izgovoril.

»Vem.«

»Pravzaprav sem te prejšnje dni iskal, a te ni bilo.«

»Imeli smo dosti dela na polju. Krompir smo skapali in jabolka obirali. Jih hočeš?«

Na stojnici je imela kup jabolk.

»Ah, ledrašče? Vaše so v celi vasi najbolj-še.«

»Odkod to veš?«

»Se ne spominjaš, da si mi jih večkrat pri-nesla, ko sva še hodila v šolo.«

»Zato, da me ne bi vlačil za kite in me po-dil iz šole domov,« se je nasmehnila.

»Torej ne iz simpatije?« se je pošalil.

»Kaj še! Ko pa si bil tako hudoben.«

»Samo neumen.«

Izbrala je najlepše jabolko z vrha kupa in mu ga ponudila.

»Vzemi! So že mehke!«

»Vzamem, če mi ga daš tokrat iz simpatije,« je rekel. Še vedno se je šalil, a še nikoli mu ni tako padlo v oči, kako je hkrati močna in nežna in kako graciozne so vse njene kretnje.

»Torej naj bo. Iz simpatije!« je rekla in mu spet pomolila jabolko. Vzel ga je in ugriznil vanj.

»Res, prav tako sočno je in okusno, kot jih imam v spominu,« je dejal.

Morala sta prenehati, ker je pristopila neka ženska in želela kupiti nekaj jabolk in jajc. Ko je odšla, je rekla Kuna:

»Bila sem pri vaši mami.«

Videl je, da je malo zardela.

»Kako je z njo?«

»Še kar.«

»Je zdrava?«

»Je.«

(Dalje)

Električne in vodovodne napeljave

STANČO KOREN

GORICA - Ul. Mattioli 11 - Telefon 32-71

TRGOVINA JESTVIN

VELIŠČEK TEODOR

GORICA

Svetogorska cesta 121 - Telefon 32-85

vošči vesele praznike

TRGOVINA JESTVIN

BUDIHNA MIRKO

GORICA

Ul. Veniero 6 - Ul. V. Veneto - Tel. 29-18

Najboljša postrežba!

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

ŠULIGOJ

GORICA - Ul. Carducci, 49

(Gosposka ulica)

Import

Export

JOSIP KERŠEVANI

di B. KERSEVANI & C. Coc. n. c.

GORICA - Korzo Italija, 75 - Tel. 26-43

PODJETJE

ČUK

GORICA

Trg Cavour, 9

Tel. 35-36

Corso Verdi, 54

Tel. 21-60

VETRIH IVAN

ZALOGA GORIVA NA DROBNO

IN NA DEBELO — PRODAJA

KEROZENE UVOZ-IZVOZ

GORICA - Ulica Lantieri 5 - Telefon 25-27

Zaloga drv, premoga in
stavbnega materiala - ploščice

SAJOVIC

GORICA - Trg Cavour, 6 - Tel. 34-96

Stari Trg

KLOBUČARNA

M. LEBAN

GORICA - Ul. Rastello, 8 - Tel. 39-07

Lepa izbira moških klobukov - tudi znamke »Panizza« in »Barbisio« - ter ženskih in otroških klobukov, čepic, dežnikov itd.

Katoliška knjigarna

GORICA — TRAVNIK

Piazza Vittoria 25 - Telefon 24-07

PAPIRNICA

KNJIGARNA

DEVOCIONALIJE

Na drobno in na debelo

Bogata izbira

AGRARIA - PRI DARKOTU

GORICA

Ul. Carducci (Gosposka) 45

Trgovina vsakovrstnih kmetijskih, vrtnarskih, kletarskih in hlevskih potrebščin, semen in gnojil

vošči cenj. odjemalcem srečen božič in veselo novo leto

Gostilna „Dopi“

Oslavje pri Gorici - Telefon 51-74

vošči vsem cenjenim gostom in prijateljem vesele praznike in dosti sreče v novem letu
Priporoča jim svojo dobro kapljico in domačo kuhinjo ter vabi na prijeten oddih ob praznikih in silvestrovanju.

TISKARNA BUDIN

GORICA — Riva Piazzutta 18 — Telefon 26-76

Moderno sodobno opremljeno podjetje sprejema vsa tiskarska dela po zmernih cenah ter jih točno izvrši

VOŠČI VSEM SVOJIM CENJ. NAROČNIKOM VESELE BOŽIČNE
IN NOVOLETNE PRAZNIKE

VINOAGRARIA

(inž. Josip Rustja)

GORICA — Trg Vittoria — Travnik - Telefon 53-95

Pol stoletja znana trgovina z vsemi kmetijskimi potrebščinami, semeni, čebulčki in plastično opremo

vošči vsem svojim cenjenim odjemalcem

VESELE BOŽIČNE IN NOVOLETNE PRAZNIKE

BOGATA IZBIRA ČEVLJEV IN OBUTVE VSEH VRST

KOSIČ

GORICA — Raštel 1/7 — Telefon 51-62

vošči vsem cenjenim odjemalcem

VESELE IN SREČNE BOŽIČNE PRAZNIKE

TER DOSTI USPEHOV V NOVEM LETU 1970

KMEČKA

BANKA

GORICA

ULICA MORELLI 14 - TELEFON 22-06

r. z. z. o. j.

Ustanovljena leta 1909

Tvrđka Prinčič Ivan

KRMIN (CORMONS) - Tel. 6221

Viale Venezia Giulia 6

TOVARNA POHIŠTVA IN TRGOVINA Z LESOM

vsem svojim cenjenim potrošnikom, dobaviteljem, prijateljem in znancem
VOŠČI VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

„Bimbi“

RONKE - Largo Petrarca 22

trgovina otroške kofekcije se priporoča in vošči svojim cenjenim odjemalcem
srečen božič in novo leto

OBRATNO GRADBENO PODJETJE

IVAN BRECELJ

DEVIN, 5 (TRST)

opravlja vsa gradbena dela in jamči za kakovost

VESELE PRAZNIKE!

Vesele božične praznike in srečno novo leto želijo:

HOTEL

„PRI POŠTI“

TRST - Trg Oberdan, 1 - Tel. 24-157
vošči svojim cenjenim gostom
srečno in uspeha polno novo leto

BIFE'

„Pino“

TRST - Ul. Ghega, 3 Tel. 24-780
vošči vsem vesele praznike

URANA IN ZLATARNA

MIKOLJ

TRST - Campo S. Giacomo, 3 - Tel. 95-881
Bogata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatnine

BUFFET

Tomazič

TRST
Ul. Cassa di Risparmio, 3 - Tel. 35-301
Kranjske klobase in kraški teran
dobiš pri TOMAŽIČU vsak dan

TRGOVINA JESTVIN

Alojz Jerkič

TRST, Strada Vecchia dell'Istria, 64
Telefon 810-210

vsem svojim odjemavcem in prijateljem želi
vesel božič in uspeha polno novo leto!

ZNANA SLOVENSKA TRGOVINA Z MANIFAKTURO IN TKANINAMI

EUROTEX

MARIO FERFOLJA

TRST - Ul. Mazzini, 46 - Telefon 94-550
želi svojim cenjenim odjemavcem
tu in onstran meje vesele praznike!

Stojan Udovič - Franc

TRST - Piazza Ponterosso, 5
in piazza Vecchia, 2 Tel. 29-686

Manufakturna trgovina z blagom z veliko
izbiri moškega in ženskega blaga ter vsa-
kovrstne konfekcije
želi svoji. cenj. klienteli srečno novo leto

TRST - Ul. Carducci, 15 - Telefon 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov,
toplomerov in fotografskega materiala

TRGOVINA NA DROBNO IN NA DEBELO

Keržè

TRST - Trg. S. Giovanni, 1 - Telefon 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših
oblik za vsa goriva. Popolne opreme
za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emaj-
la, nerjavečega (Inox) jekla, itd. Električni
likalniki, sesalci za prah, pralni stroji,
grelni za vodo, hladilniki, dekorativni
predmeti umetne obrti od keramike do
brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst
električne luči klasične in moderne oblike

PRODAJA TUDI NA OBROKE

tiskarna

Gzaphis

trst

ulica sv. frančiška 20

Tel. 29-477

VSE ZA KMETOVALCE

Edvard Furlani

TRST - Ulica Milano, 18 - Tel. 35-169

Krma za živino - Žita - Umetna gnojila
- Žveplo - Modra galica - Poljedelski
stroji - Orodje - Vsakovrstna semena
Zastopnik za Trst in Gorico svetovno
znanih strojev za obdelovanje zemlje
ter kosilnice AGRIA

Miran Kuret

ZALOGA VINA, LIKERJEV - UVOZ - IZVOZ

TRST - Ul. Valdirivo, 3 - Tel. 28-926

želi svojim odjemalcem uspešno novo leto!

Podjetje

Milan Ambrožič

TRST, Ul. Moreri 7 - Telefon 29-322

Trgovina z manufakturnim blagom
in modno drobnarijo

Kristan Susič

TRST - Ul. Roiano, 2 - Tel. 32-515

želi cenjenim odjemalcem
vesele praznike in mnogo uspeha!

Trgovina kmetijskih strojev in orodja

Marinac Vladislav

Trst. Str. Vecchia dell'Istria 64, tel. 810-211
Umetna gnojila - Krma za živino - Prvovrstna
semena lastnega pridelka in inozemska
- Trte, sadna drevesa, razne cvetlične sadike
vrtnice, vošči vsem odjemavcem vesele
praznike

Giacomo Vatovec Succ.

TRST - Ul. Torrebianca, 19

Tel. 69-077 - 37-561

IMPORT - EXPORT

vošči vesele praznike vsem znancem in
prijateljem

GOSTILNA

Ostrouška

TRST - Ulica S. Nicolò, 1 - Tel. 37-918

tržaška knjigarna

TRST - Ul. sv. Frančiška, 20 Tel. 61-792

Najnovije slovenske knjige - Šolske in
pisarniške potrebščine - Jugoslovanski fol-
klorni predmeti - želi veseli božič in srečno
novo leto vsem prijateljem dobre knjige

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
S. P. A.
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
D. D.

GLAVNICA LIR 600.000.000 - VPLAČANIH LIR 300.000.000

TRST - ULICA FABIO FILZI ST. 10

TEL. ST. 38-101, 38-045

BRZOJAVNI NASLOV: BANKRED

»EDILNA«

PERTOT ZVONIMIR

s. a. s. di Pertot

TRST - Barkovlje, Ul. Boveto, 24 - Tel. 413000

Srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemavcem

Avgust Gregorič

TRGOVINA JESTVIN

TRST

Ul. Commerciale, 25 - Tel. 29-658

Potovalni in turistični urad

»AURORA«

TRST - Ul. Cicerone, 4 - Telefon 29-243

Trgovina jestvin

MARCEL NADLIŠEK

Trst - Ul. Pascoli, 27 - Tel. 722-351
všči vsem prijetno novo leto

Trgovina in delavnica čevljev

GEC Trg tra i Rivi, 2 - Tel. 31-198
ROJAN

vošči vesele praznike!

Urarna in zlatarna

GRUDEN KAREL

TRST - Ul. Battisti, 13 Tel. 96-306

Ribarnica

PERTOT MARČELA

Trst - Barkovlje, Ul. Perarolo, 2 - Tel. 410330
želi vsem vesele praznike!

TRGOVINA Z JESTVINAMI

MILAN BEVK

TRST - Ul. D'Annunzio, 9 - Telefon 741-572

Vesel božič in srečno novo leto 1970 želi
Trgovina z jestvinami

VISINI

TRST - Ul. Roma, 15 - Tel. 61-502

AVGUST ŠČUKA

Trgovina jestvin

TRST - Ul. Commerciale, 94 - Tel. 35-030
Vesele praznike!

GOSTILNA

NINI

vošči cenjenim gostom
vesel božič in srečno novo leto 1970
TRST - Ul. Valdirivo, 32 - Tel. 38-915

Zaloga drv in premoga

ANTON FLORIDAN

TRST - Ulica Ricci, 4 - Tel. 95-714

Manufaktura in papirnica

MILAN SANCIN

Trst, Str. Vecchia dell'Istria - Tel. 811-205
vošči cenjenim odjemalcem
srečno novo leto 1970

Najlepše cvetlice dobite pri

»IVANKI«

TRST - Ul. dell'Istria, 10 - Tel. 95-052

Obilo uspeha in sreče v novem letu 1970
želi cenjenim odjemavcem

Trgovina jestvin **OREL JOŽE**

TRST - Ul. Geppa, 8 - Tel. 23-869

Mlekarna

MARTELANC VIDA

TRST - Ul. Miramare, 50 - Tel. 410-423
vošči vsem cenj. odjemavcem vesele praznike

Gostilna **KOBOL (JADRAN)**

TRST - Ul. dell'Industria, 16 (Sv. Jakob)
Telefon 744-505

želi vesel božič in srečno novo leto

FOTO STUDIO

EGON

Trst, Ul. Oriani 2/1 - Tel. 93-295 (Barriera)

OPČINE

ZALOGA VSAKOVRTNEGA
STAVBNEGA MATERIALA

Daneu Alojzij

OPČINE - Proseška ul., 13 - Tel. 211-044

**DRUŠTVENA PRODAJALNA
NA OPČINAH**

z. z. p. p.

OPČINE, Alpiska ulica, 85
Telefon 211-054

ZLATARNA

SPLENDENTE
(Škerč)

TRST - Ul. F. Filzi, 5 Tel. 68-374
vošči cenjenim odjemavcem srečno novo leto

Zaloga tepih. papirja

T. PANJEK GODINA

TRST - Ul. Mazzini, 7 - Tel. 37-636

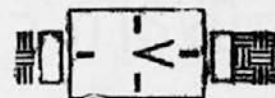
Drogerija

ČEKET

TRST - Ul. Solitario - Tel. 95-442

želi odjemavcem vesele praznike!

URARNA IN ZLATARNA

ANTON MALALAN

OPČINE - Proseška ul., 18 - Tel. 211-465

TRGOVINA JESTVIN

Josip Škabar

OPČINE - Narodna ulica, 42 - Tel. 211-026

se vljudno priporoča svojim odjemavcem
tu in onkraj meje

Trgovina z jestvinami

ANDREJ OBERSNEL

TRST - Ul. Maiolica, 1 - Tel. 93-070

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

CELESTINA DANEU - DANIELI

OPČINE - Narodna ulica, 77 - Tel. 211-034

Gostilna

EMILIJA SOSIČ - VREMEC

OPČINE - Narodna ulica, 65

Vesel božič in uspeha polno novo leto 1970